

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.
Утас/Факс: (976) 7032 3253.
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.21 № 488
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Арвайхээр сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Арвайхээр сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031263

Дүгнэлт

Арвайхээр сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Арвайхээр сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ, ЗАРЧИМ

АЛСЫН ХАРАА ЗОРИЛТ

Нэг.

ХҮНЭЭ ДЭЭДЭЛСЭН “ШИНЭ АРВАЙХЭЭР”

(Боловсрол, эрүүл мэнд, хөдөлмөр
эрхлэлт, нийгмийн хамгаалал, соёл
урлаг, спорт)

Хоёр.

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖИЛ

(Жижиг дунд үйлдвэрлэл, ажлын
байр)

Гурав.

ДЭД БҮТЭЦ

(Инженерийн шугам сүлжээ, зам
барилга, эрчим хүч, мэдээлэл
харилцаа)

Дөрөв.

САЙН ЗАСАГЛАЛ

(Иргэндээ үйлчилдэг засаглал)

Тав.

“АЮУЛГҮЙ, НОГООН ШИНЭ АРВАЙХЭЭР”

(Хүрээлэн буй орчин, экосистемийн
тэнцвэртэй байдал, байгаль орчны
тогтвортой хөгжил)

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН АРВАЙХЭЭР СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМЫН 2024 ОНЫ СУМЫН ИТХ- ЫН СОНГУУЛИЙН “ШИНЭ АРВАЙХЭЭР” МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

- ✓ ОРОЛЦОО МАНЛАЙЛАЛ
ХАМТЫН ХҮЧ
- ✓ БОДЛОГО ТӨЛӨВЛӨЛТ
НӨЛӨӨЛӨЛ
- ✓ ШИЙДВЭР ХЭРЭГЖИЛТ
ҮР ДҮН

Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг,
Монгол улс, 2024 он

ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ, ЗАРЧИМ

1. Өвөрхангай аймгийн Арвайхээр сумын Ардчилсан намын 2024-2028 онд хэрэгжүүлэх хөгжлийн хөтөлбөрийн баримтлах бодлого нь "Монгол Улсын

Үндсэн Хууль"-д заасанчлан эх орондоо хүмүүнлэг, иргэний ардчилсан нийгэм цогцлуулан хөгжүүлэх зорилгыг эрхэмлэн дээдэлж, ардчилсан ёс, шударга ёс, эрх чөлөө, тэгш байдал, үндэсний эв нэгдлийг хангах, хууль дээдлэх нь төрийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчим мөн хэмээснийг ёсчлон биелүүлэхэд оршино.

2. 2015 онд НҮБ-ын Ерөнхий Ассамблейн 70 дугаар чуулган АНУ-ын Нью-Йорк хотноо салбар хуралдаанаар баталсан "Тогтвортой хөгжил-2030" хөтөлбөрийн зорилтуудыг дэмжинэ.

"Тогтвортой хөгжлийн 2030 хөтөлбөр" нь тунхаглал, тогтвортой хөгжийн 17 зорилго, 169 зорилтоос бүрдсэн ба тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд дэлхийн орнууд хэрхэн хамтран ажиллах тухай тусгасан байна.

3. Монгол Улсын Их хурлын 2020 оны 5 дугаар сарын 13-ний өдрийн 52 дугаар

тогтоолоор баталсан "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогод заасан "Чанартай амьдралын баталгаа бүхий нийгмийн хамгаалалтай, аз жаргалтай амьдралын ээлтэй орчинд, гэр бүлийн амьдралын баталгаа, улс орны хөгжлийн суурь болсон чанартай боловсролыг хүн бүр эзэмших боломжийг бүрдүүлэн нийгмийн идэвхтэй эрүүл монгол хүнийг хөгжүүлнэ гэсэн зорилтыг тууштай хэрэгжүүлнэ.

4. Үндэсний эв нэгдэл, шударга ёсыг дээдлэх, ялгаварлан гадуурхалгүйгээр аймгийн хөгжлийн талаар бодлого, шийдвэр боловсруулах, хэрэгжүүлэх, хэрэгжилтэд хяналт шинжилгээ үнэлгээ хийхэд иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах чиг үүрэг бүхий улс төр, иргэний нийгмийн байгууллагын төлөөллийн оролцоог ханган ажиллах төрийн үзэл баримтлалыг хүндэтгэн ажиллана;

5. Монгол улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын

тухай хууль, “Хот, хөдөөгийн сэргэлтийн бодлогын хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх талаар авах арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын тогтоол зэрэг төр, захиргааны байгууллагуудын бодлого шийдвэрүүд, “Хүн амын

нутагшилт, сууршлын хөтөлбөр, аймгийн хөгжлийн чиг баримжаа” зэрэг судалгаагаар дэвшүүлсэн хөгжлийн чиглэлүүдийг зарчмаа болгон баримтлана.

АРВАЙХЭЭР СУМЫН ХӨГЖЛИЙН АЛСЫН ХАРАА

Арвайхээр сумын ард иргэд нь нийгэм, улс төр, эдийн засгийн хөгжлийн тогтвортой аюулгүй байдлын бүтээн байгуулалтад бүрэн оролцдог идэвхтэй төлөөлөгч байхын сацуу ирээдүйн хойч үеийнхнийхээ төлөө эрүүл орчин, эх дэлхийгээ сахин хамгаалах үүрэг хүлээдэг. “Тогтвортой хөгжлийн зорилтууд”, болон “Ногоон хөгжил”-ийг хэрэгжүүлэгч үлгэр жишээ сум болно.

ҮНДСЭН ЗОРИЛТ

Хотын хөгжлийг хангах зорилтын хүрээнд орон нутгийг хөгжүүлэх, нийслэлээс орон нутагт шилжин суурьших иргэдийн ажиллаж, амьдрах нөхцөл боломжийг нэмэгдүүлэх, орон нутагт үйл ажиллагаа явуулах аж ахуйн нэгж, байгууллагуудыг дэмжих, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжилтийг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангаж үр дүнд хүрч ажиллахад үндсэн зорилт оршино.

Тус хөтөлбөрийн үндсэн агуулга нь сумын хэмжээнд тулгамдаж буй асуудлууд, тэдгээрийн шийдлийг иргэдийн өөрсдийнх нь оролцоотойгоор бодлогын түвшний, нотолгоонд суурилсан арга зүй, төлөвлөгөө боловсруулж, нөлөөллийн хөтөлбөрүүдийг дэс дараатайгаар амжилттай хэрэгжүүлэх явдал билээ. Түүнчлэн нийгмийн олон бүлгүүдийн бодит оролцоог нэмэгдүүлэх, манлайллыг идэвхжүүлж, нийгэмд эерэг, зөв хандлагыг буй болгох, шийдвэр гаргах түвшинд хувь нэмрээ оруулж чадахуйц чадварыг олгоход чухалчлан багтаасан болно.

“Чанартай амьдралын баталгаа бүхий нийгмийн хамгаалалттай, аз жаргалтай амьдралын ээлтэй орчинд, гэр бүлийн амьдралын баталгаа, улс орны хөгжлийн суурь болсон чанартай боловсролыг хүн бүр эзэмших боломжийг бүрдүүлэн, нийгмийн идэвхтэй, эрүүл монгол хүнийг хөгжүүлнэ.”

“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого|Хүний хөгжил

НЭГ. ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.1. БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгон, Өвөрхангай нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжилтэй, ардчиллын үнэт зүйлсийг эрхэмлэсэн, хувийн чөлөөт эдийн засгийг дэмжсэн хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ.

- 1.1.1 Монгол хүн үндэсний өв соёлоороо бахархах, өвлүүлэх, үндэсний хэл, бичигт суралцахыг дэмжих замаар үндэсний эв нэгдлийг сахин хамгаална. Гэр бүлийн боловсрол олгох “Монгол гэр бүл” боловсролын хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.2 Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх бодлогыг шинэчлэн, хүүхдийг гэр бүлийнхээ орчинд эцэг, эхтэйгээ хамт хүмүүжин төлөвших хөтөлбөр, заах аргыг хөгжүүлнэ.
- 1.1.3 Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно.
- 1.1.4 Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог стандартын шаардлагад нийцүүлэн мөрдөнө.
- 1.1.5 Хүүхэд харах үйлчилгээг хөгжүүлэн, цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.1.6 Хүүхэд сургуульдаа аюулгүй ирж, буцах нөхцөлийг бүрдүүлж сургуулийн автобусаар үйлчилнэ.
- 1.1.7 Цахим орчинтой харилцах, цахим орчинд ажиллах чадвар эзэмшүүлэх боловсролыг дэмжинэ.
- 1.1.8 Дотуур байрны орчин, нөхцөлийг сайжруулна.
- 1.1.9 Хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлж, насны онцлогт тохирсон нийгмийн үйл ажиллагаанд оролцох, үзэл бодлоо илэрхийлэх боломжийг дэмжинэ.
- 1.1.10 Хүүхдэд тулгарч буй үе тэнгийнхэний дарамт, шахалт болон эрүүл мэнд, сэтгэцийн бусад сорилт, бэрхшээлтэй холбоотой асуудлуудыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

- 1.1.11 Хүүхэд нэг бүрийг хөгжүүлэх сургуулийн өмнөх болон бага, дунд боловсролын "цөм" хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, төр, орон нутаг, иргэний нийгмийн байгууллага, гэр бүлийн оролцоог өргөжүүлнэ.
- 1.1.12 Хүүхдийг цахим дарамт, мөлжлөг, зохисгүй контент зэрэг цахим гэмт хэрэг, аюулаас хамгаалах үйл ажиллагаанд оролцогч талуудын уялдаа холбоог сайжруулна.
- 1.1.13 Хүүхэд оюутан, залуучууд өсвөр үеийнхнийг нийгмийн сөрөг нөлөө, гэмт хэрэгт өртөх, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэхээс сэргийлэх аюулгүй байдлыг хангахад онцгой анхаарна
- 1.1.14 Олон улсад магадлан итгэмжлэгдсэн, дэлхийн шилдэг их, дээд сургуульд суралцах оюутны идэвхи, санаачилгыг дэмжиж ажиллана.
- 1.1.15 Залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж, чөлөөт цагаа өнгөрөөх, хамтдаа хөгжих, суралцах орчныг бүрдүүлнэ.
- 1.1.16 Ахмадын сургалт-амралтын төвийг байгуулж, дахин ур чадваржуулах бүхий л санал санаачлагыг дэмжинэ.
- 1.1.17 Цахим шилжилтийг бүрэн хэрэгжүүлж, боловсролын сургалтын байгууллагууд сургалтыг танхим ба цахим хосолсон хэлбэрээр зохион байгуулах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.1.18 Сурагчдын сонирхол, чадварыг нээн хөгжүүлэх чиглэлээр хичээлээс гадуурх сургалт, сонгон, секц, клубуудын үйл ажиллагааг өргөтгөнө.
- 1.1.19 Багш нарын цахим боловсролын ур чадварыг сайжруулах хөтөлбөрийг дэмжиж ажиллана
- 1.1.20 Багшийн мэргэжлийн ур чадвар, нэр хүнд, ёс зүйд тавигдах шалгуурыг боловсронгуй болгож, хариуцлагын тогтолцоог сайжруулна.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНД

- 1.2.1 Бүх нийтийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх цогц хөтөлбөр хэрэгжүүлж, эрүүл аж төрөх дадлыг хэвшүүлнэ.
- 1.2.2 Нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлэх шинэ хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
- 1.2.3 Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, нас баралт болон эх, нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчилсан сэргийлэх үзлэг оношилгоо, эрт илрүүлгийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.

- 1.2.4 Эмч эмнэлгийн ажилчдын ур чадварыг дээшлүүлэх, эмчилгээ үйлчилгээний чанарт хяналт тавихад иргэний хяналт оролцоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.5 Өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдийн гүйцэтгэлийн санхүүжилтыг сайжруулж, өдрийн болон гэрийн эмчилгээ, асаргаа сувилгаа, сэргээн засах, хөнгөвчлөх үйлчилгээний төрлүүдийг хөгжүүлнэ.
- 1.2.6 Хүн амын хүнсний чанар, шим тэжээлийг сайжруулж, тэнцвэртэй, эрүүл хооллолтын зохистой дадлыг хэвшүүлнэ.
- 1.2.7 Хорт хавдраас сэргийлэх зорилтын хүрээнд хавдарын оншилгоо, эмчилгээний хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх төвийг өргөжүүлнэ.
- Өрхийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар , аюулгүй байдлыг сайжруулж , иргэдэд хүртээмжтэй хүрч үйлчлэх үйлчилгээг хэрэгжүүлнэ.
- Эрүүл мэндийн салбарын ажилтнуудын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэх, резидент сургалтад хамруулах, ур чадварыг үнэлэх, цалин хангамжийг нэмэгдүүлэх, салбарын удирдлагын менежментийг сайжруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- Эмийн сангуудын менежментийг боловсронгуй болгож, чөлөөт өрсөлдөөнийг дэмжин, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн чанар, ханган нийлүүлэлтийг сайжруулна.
- 1.2.11 Эмийн бус аргаар нөхөн сэргээх эмчилгээний цар хүрээг өргөжүүлнэ.
- 1.2.12 Монголын уламжлалт анагаах ухааныг орчин үеийн анагаах ухаантай хослуулан хөгжүүлнэ.
- 1.2.13 Яаралтай түргэн тусламжийн үйлчилгээг боловсронгуй болгоно.
- 1.2.14 Явуулын эрүүл мэндийн үйлчилгээг сайжруулна.
- 1.2.15 Алсын зайн оношилгоог нэвтрүүлж цахим үйлчилгээг хөгжүүлж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг зайнаас авах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.2.16 Сэргээн засах, сувилахуй, хөнгөвчлөх тусламжийг хөгжүүлнэ
- 1.2.17 Эмийн чанар, аюулгүй байдлын цахим тогтолцоог бүрдүүлж, клиникийн эм зүйг хөгжүүлнэ.
- 1.2.18 Орчин үеийн дэвшилтэт оношилгоо, эмчилгээний технологийг нутагшуулна.
- 1.2.19 Өрхийн эрүүл мэндийн байгууллагын барилга байгууламж, дэд бүтцийг сайжруулна

1.3. ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

- 1.3.1 Хүүхэд харах үйлчилгээг өргөжүүлж, эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

- 1.3.2 Ажил, хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ өргөжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах мэдлэг, ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.3 Орон нутагт ажиллаж буй залуучуудыг дэмжих хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.4 Төрийн албанаас эрт тэтгэвэрт гарч буй иргэд жижиг дунд, бичил бизнесийн салбарт ажиллах, баялаг бүтээх боломжийг бүрдүүлнэ.
- 1.3.5 Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн тогтмол орлого олох хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.6 Арвайхээр сумын хэмжээнд ажлын байрыг олноор бий болгоно.
- 1.3.7 Инженерийн чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх хөтөлбөрийг үргэлжлүүлнэ.
- 1.3.8 Бизнес, хөдөлмөр эрхлэлтийг бүх талаар дэмжиж, дундаж давхаргын эгнээг тэлнэ.
- 1.3.9 Цалин хөлсийг ажлын байранд өнгөрүүлсэн хугацаагаар бус ажлын үр дүнгээр тооцдог аргачлалыг нэвтрүүлнэ.
- 1.3.10 Цагаар ажиллах, гэрээр ажиллах, зайнаас ажиллуулах, сүлжээний маркетинг бүхий бараа, үйлчилгээний борлуулалт хийх зэрэг хөдөлмөр эрхлэлтийн олон хэлбэрийг дэмжих замаар эмэгтэйчүүд, оюутан, залуучууд, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.
- 1.3.11 Ажил олгогчдын эрэлт, хэрэгцээнд нийцсэн, хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийг бүрэн хангах мэргэжилтэн бэлтгэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 1.3.12 Инновацид суурилсан гарааны бизнесийг дэмжинэ. Гарааны бизнесийг дэмжих эко системийг бүрдүүлнэ.
- 1.3.13 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн болон үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх бодлого, зохицуулалтыг харилцан уялдуулсан ослын даатгалын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
- 1.3.14 Малын гаралтай түүхий эд боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, хөдөө аж ахуй, хүнд, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, ажлын байр бий болгоно.
- 1.3.15 Нийгмийн халамжийг зорилтот бүлэгт чиглүүлэн, хөдөлмөр эрхлэх сэдлийг төрүүлж, өрх, иргэнийг ядуурлаас гарахад дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.3.16 Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийн эргэлтийг түргэтгэх замаар жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд дэмжлэг үзүүлэх, зээл олголт, зээлийн эргэн төлөлтийг ил тод болгоно.
- 1.3.17 Ажлын байр шинээр бий болгох хувийн хэвшлийн санал, санаачилгыг дэмжиж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх бодлогыг үргэлжлүүлнэ.

- 1.3.18 Өрхийн үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжиж, бага оврын дэвшилтэт тоног төхөөрөмжийн мэдээллийг иргэдэд хүргэх, зуучлах, тоног төхөөрөмжийг түрээслэх, лизингийн зээлээр олгох үйлчилгээг хөгжүүлнэ.
- 1.3.19 Арвайхээр сумын төсөв, хөрөнгө оруулалтын зээл тусламжийг иргэн бүрт нээлттэй ил тод болгоно.

1.4. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

- 1.4.1 Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг бусдын адил бизнес эрхлэх, сурч, хөдөлмөрлөх, бие даан амьдрахад нь туслах, сэргээн засах, нийгмийн харилцаанд ороход туслан дэмжих зэргээр тэдний хэрэгцээнд нийцсэн олон талт мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлнэ.
- 1.4.2 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдтэй ажиллах мэргэжилтэн, дохионы хэлний орчуулагч, тусгай сургуулийн багш, мэргэжилтнүүдийг бэлтгэх төлөвлөгөөт арга хэмжээ авч, нийгмийн баталгааг нь эрс дээшлүүлнэ.
- 1.4.3 Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, иргэдэд зориулсан сэргээн засах, хөгжлийн цогцолбор төв байгуулан, тэдэнд хөдөлмөр эрхлэх дэд бүтэц, техник төнөг төхөөрөмжийн таатай орчинг бүрдүүлнэ.
- 1.4.4 Хүүхдийг цахим халдлагаас хамгаалах эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.
- 1.4.5 Хүүхдийг хүчирхийлэл, мөлжлөгөөс хамгаалах хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.6 Хүүхэд хамгаалал хөгжлийн чиглэлээр гаргасан санал санаачлагыг дэмжиж хамтран ажиллана.
- 1.4.7 Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асран хамгаалагчдыг дэмжих бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.8 Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, иргэн нийгмийн амьдралд тэгш оролцох боломжийг нэмэгдүүлсэн үйлчилгээнд хөнгөлөлт, дэмжлэг үзүүлдэг болно.

1.5. СОЁЛ УРЛАГ, СПОРТ

Эх хэл, соёл, ёс заншлаа дээдлэсэн эх оронч үзэлтэй, эв нэгдлийг эрхэмлэсэн иргэнийг төлөвшүүлэн хөгжүүлж түүх соёлын өвөө хамгаалан, үндэсний бахархлаа түгээн дэлгэрүүлж, соёл урлагийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэх

бодлого, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, эрүүл идэвхтэй амьдралын хэвшилтэй иргэн, гэр бүлийг дэмжих, биеийн тамир спортын чиглэлээр ээлтэй орчин бүрдүүлнэ.

- 1.5.1 Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй эх нутгийнхаа байагль түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгох “**ЗӨВ МОНГОЛ ХҮҮХЭД**” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.5.2 Монгол хэл, бичгийн соёлыг түгээн дэлгэрүүлж бүх нийтээр “**ҮНДЭСНИЙ БИЧИГТЭН**” аян өрнүүлэх.
- 1.5.3 Мэргэжлийн урлагийн сургалтын байгууллага төгсөгч, дадлагажигчдад эзэмшсэн ур чадвараа хөгжүүлэх, уран бүтээлээ олны хүртээл болгоход дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.5.4 Соёлын өвийг хадгалан хамгаалах өвлөн уламжлуулах, баяжуулан хөгжүүлж буй биет бус өв тээгч нарыг урамшуулах тогтолцоог дэмжинэ.
- 1.5.5 Олимпизм, спорт, бие бялдрын хүмүүжлийн хөтөлбөрийг боловсруулж, сургалт, уриалга, аянуудыг бодлогоор дэмжин хэрэгжүүлнэ.
- 1.5.6 Хүн амд үзүүлэх биеийн тамир, спортын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.5.7 Алхалт, спорт аялал, гүйлт, марафоныг бодлогоор дэмжин, сум орон нутагт “**АРВАЙХЭЭР МАРАФОН**” гүйлтийн тэмцээнийг жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулна.
- 1.5.8 Спортын салбарт амжилт гаргаж, уралдаан тэмцээнд амжилттай оролцсон спорт клуб, баг, тамирчдыг бодлогоор дэмжинэ.
- 1.5.9 Нийтийг хамарсан үндэсний болон нийтийн биеийн тамир, бүх нийтийн спортын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагуудыг түшиглэн биеийн тамираар хичээллэгсэдийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.5.10 Үндэсний сур харваа, бөх, морины уралдааны уламжлалыг өв соёлын хадгалан хойч үедээ өвлүүлэн үлдээх төр, засгийн бодлогын хэмжээнд онцгойлон анхаарч, залгамж халааг бэлдэхэд дэмжиж ажиллана.
- 1.5.11 Үндэсний уламжлалт тоглоом, наадгайг хөгжүүлэхэд иргэдийн оролцоог хангах хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлнэ.
- 1.5.12 Оюуны спортыг бодлогоор дэмжинэ.
- 1.5.13 Нийтийн биеийн тамир, спортыг олны хүртээл болгож, энэ чиглэлээр санаачилга, амжилт гаргасан иргэн, гэр бүл, баг, байгууллага хамт олныг бүх талаар дэмжинэ.

1.5.14 Өсвөрийн шигшээ багийн үйл ажиллагааг клубын системд шилжүүлнэ

Хоёр. ЭДИЙН ЗАСГИЙГ ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ

Эдийн засгийн тогтвортой өсөлт иргэн бүрдээ хүрсэн, дундаж давхарга зонхилсон, ядуурал эрс буурсан, эдийн засгийн хөгжлийн бодлогын суурийг бүрдүүлж, дотоод хэрэгцээгээ өөрсдөө хангадаг, экспорт эрчимжсэн, хөрөнгө оруулалт, хуримтлалын чадавхаа бүрдүүлсэн, олон тулгуурт эдийн засагтай сум болно.

2.1 ЭДИЙН ЗАСАГ

- 2.1.1. Хэрэглэгчийн эрх ашгийг хангах зорилгоор эдийн засгийн өсөлтийг дэмжсэн бодлого, хувь хүний санаачилга, бизнес эрхлэх боломж, нийгмийн хариуцлагатай аж ахуй эрхлэлт, бие даасан зохицуулалтыг дэмжиж, хөгжүүлнэ.
- 2.1.2. Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаас санхүүжүүлэх бизнес, төсөл, арга хэмжээний жагсаалтыг шинэчилж, эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэл, нийгмийн зорилтот бүлгийг харгалзан үздэг зарчмыг баримтална.
- 2.1.3. Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх сангийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, экспортын үйлдвэрлэлийг дэмжих бодлого гаргана.
- 2.1.4. "Өрх бүр баялаг бүтээгч" үндэсний хөтөлбөрийг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.
- 2.1.5. Бизнес хөгжүүлэх төвөөр дамжуулан бизнес эрхлэгчдийг дэмжинэ.
- 2.1.6. Жижиг, дунд болон бичил үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг гадаад зах зээлд гарах, хил орчмын худалдаанд идэвхтэй оролцоход нь дэмжлэг үзүүлнэ.

2.2 АЖ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН САЛБАР

- 2.2.1 Хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн, иргэдийн бодит орлогыг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.2 Инноваци, өндөр технологи, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, дахин боловсруулах болон бүтээлч аж үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх хувийн хэвшлийн санал, санаачилгыг дэмжинэ.
- 2.2.3 Төрийн худалдан авалтыг үндэсний үйлдвэрлэлийн бараа, бүтээгдэхүүний борлуулалтыг дэмжихэд чиглүүлнэ.
- 2.2.4 Малаас гарч буй түүхий эд, арьс шир, ноос ноолуур боловсруулах үйлдвэрлэлийн төвүүдийг бодлогоор дэмжинэ.
- 2.2.5 Жижиг, дунд үйлдвэрийн салбарыг кластераар хөгжүүлэх, кластерийн талаар баримтлах стратегийг дэмжиж ажиллана.
- 2.2.6 Аж үйлдвэрийн хамтын ажиллагааг дэмжих, гадаад улс орнуудын технологийн дэвшлийг ашиглах, нутагшуулах замаар болон өөрийн орны нөөц, чадавх, онцлог тулгуурлан хөгжүүлэх бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чиглэлийг тодорхойлж, үйлдвэрлэлд нэвтрүүлнэ.
- 2.2.7 Одоо ашиглаж байгаа болон ашиглахад бэлэн байгалийн түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын ордыг түшиглэн барилгын материалын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.
- 2.2.8 Ноос боловсруулах үйлдвэрийг дэмжиж, бүтээгдэхүүний шинэ нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ. Үүнд ноосон бордоо, ноосоор хийсэн барилгын дулаалга г.м
- 2.2.9 Гэр хороололд дулааны шугам сүлжээ оруулах, холбох ажлын эхлүүлнэ.
- 2.2.10 Хүлэмжийн аж ахуйг дайрганы голын ай савыг түшиглэн олноор байгуулах ажлыг хувийн хэвшлийн хөрөнгөөр хийж гүйцэтгэнэ.

2.3 ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ

Хөдөө аж ахуйн салбарт боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжих ноос, ноолуур, мах, махан бүтээгдэхүүн, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, арьс, ширний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ, малынхаа тоо толгойг бэлчээрийн даацад тохируулах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

- 2.3.1 Мах, сүү, шувуу, зөгийний эрчимжсэн фермерийн аж ахуй эрхлэх иргэн, аж ахуйн нэгжийг хөрөнгө оруулалт, зээлийн бодлогоор дэмжинэ.

2.3.2 Хүлэмжийн аж ахуй, дуслын усалгаанд шаардлагатай нар, салхины сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэрээр хангах төсөл хэрэгжүүлнэ.

2.3.3 Өрх, байгууллага бүр хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг дэмжиж, шинэ ногооны нэр төрөл, хангамжийг сайжруулна.

2.3.4 Хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг дэмжинэ.

2.3.5 Онги, Дайргын гол, Дэлгэрэх булгийн дагуу түргэн ургацтай таримлын хүрээлэнг байгуулна.

2.3.6 Хүлэмжийн аж ахуй эрхлэхэд шаардлагатай техник, технологи, үр материалаар хангах арга хэмжээг төлөвлөн, сумын агропаркуудын хүлэмж, зоорийг бүрэн хүчин чадлаар нь ажиллуулах зохион байгуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

"Малын эрсдлийн сан"-г суманд бүрт байгуулан малын эрүүл мэндийг хамгаалах, үүлдэр угсааг сайжруулах, бэлчээр, тэжээл, усан хангамжийг сайжруулах арга хэмжээг тухайн сангийн хөрөнгөөр шийддэг болно.

2.4 МАЛ АЖ АХУЙ

Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.

2.4.1 Малыг тооноос илүү чанарт шилжүүлж, малын төрлийг зохистой харьцаанд хүргэж, эдийн засгийн ашигтай, технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ. Иргэдийн санаачилгад суурилсан "Чинээлэг малчин" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2.4.2 Малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг нэвтрүүлнэ.

2.4.3 Малын үүлдэр угсааг сайжруулна.

2.4.4 Хүн амын хүнсний гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний дотоодын хэрэгцээг аюулгүй, чанартай хүнсээр хүртээмжтэй, тогтвортой хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.4.5 Байгалийн болон бэлчээрийн мал аж ахуйн гаралтай органик хүнс, хүнсний нэмэлт тэжээлийн үйлдвэрлэлийг дэмжиж, экспортын хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

2.4.6 Хүнс, хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний худалдааны орчныг сайжруулж, эко, ногоон, органик шошготой бүтээгдэхүүнийг олшруулан сав баглаа, боодлыг нэгдмэл стандарттай болгоно.

2.4.7 Хүн амын хүнсний аюулгүй байдлын бие даасан байдлыг хангах зорилтыг хэрэгжүүлж, монгол хүнд эрүүл хоол, хүнс хэрэглэх дадлыг төлөвшүүлэн шимт тэжээллэг хоол, хүнсний хангамж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

2.4.8 Малчин өрх нь хүчин чадал өндөртэй техник, тоног төхөөрөмж ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2.4.9 Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч амьтад болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьжыг устгана.

2.4.11 Малын гаралтай хоёр дахь түүхий эдийг хаягдалгүй боловсруулах, өндөр уургийн агууламжтай түүхий эд үйлдвэрлэх чиглэлд хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.

2.4.12 Эрсдэл бүхий нөхцөлд эргэлтэд оруулах зорилготой өвс, тэжээлийн нөөцийн фондын тогтолцоог бий болгоно.

2.5 ГАЗАР ТАРИАЛАН

2.5.1 Газар тариалангийн бүс нутагт услалтын системийн менежментийг боловсронгуй болгож, тариалан эрхлэгч, хүнсний ногоо тариалагчдыг бодлогоор дэмжинэ.

2.5.2 Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн мэргэжлийн ажиллах хүчний хангамж, чадавхийг бэхжүүлэх чиглэлээр тусгай хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

2.5.3 Газар зохион байгуулалтын болон байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөгөөр дамжуулан газрыг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх бодлого хэрэгжүүлнэ.

2.5.4 Газрын үржил шимийг хамгаалан зохистой ашиглаж, газар тариалангийн үйлдвэрлэлд орчин үеийн технологи, инновац нэвтрүүлнэ.

2.5.5 Орон нутгийн хөрс, цаг уурын онцлогт тохирсон ургамлын аж ахуйг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, импортыг орлох органик брэнд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх санал санаачилгыг бүх талаар дэмжинэ.

2.5.6 Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн техникийн шинэчлэлийн бодлогыг хэрэгжүүлж, орчин үеийн техник хангамжийн түвшнийг дээшлүүлнэ.

2.5.7 Эрдэс болон органик гаралтай бордооны дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжин хөгжүүлж, хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

2.5.8 Таримал ургамлын үр үржүүлгийн аж ахуйг цогцоор хөгжүүлж, үрийн сорт сорилт, чанарыг сайжруулж, уу амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон, нутагшсан сортын үрийн хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

2.5.9 Өрхийн тариаланг өргөжүүлэн, эрчимжүүлэн хөгжүүлж, "Эрүүл хүнс" хөтөлбөрийн зорилтыг бүрэн хэрэгжүүлнэ.

2.5.10 Өрхийн тариаланд ээлжлэн тариалах системийг нэвтрүүлэн хөрс болон таримлыг хамгаалах ажлын чанарыг сайжруулна.

2.5.11 Өрхийн тариалангийн гар ажиллагааг хөнгөвчлөх зорилгоор бага оврын техник, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслэлийг импортлохын зэрэгцээгээр дотооддоо үйлдвэрлэж байгаа иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагыг дэмжинэ.

2.5.12 Хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ тариалдаг аж ахуйн нэгж, өрхүүдэд боломжтой бүх нөхцлийг ашиглан худаг, гол, цас, борооны усыг хэмнэлттэй зарцуулах арга технологийг эзэмшүүлнэ.

2.5.13 Жимс, жимсгэний аж ахуйг өргөжүүлэн хөгжүүлэх замаар хүн амын хүнсний бүтэц дэх жимс, жимсгэний хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.

2.5.14 Бүлэг, хоршоо зохион байгуулж, хамтын цэцэрлэг үүсгэн байгуулах хөдөлгөөнийг өрнүүлнэ.

2.5.15 Хувийн орон сууцтай айл, өрхүүдийн жимс, жимсгэний ургамлыг тарьж, ургуулах сонирхлыг нэмэгдүүлэн, арга технологид сургаснаар амины орон сууцанд амьдардаг айл өрхүүдийн жимс, жимсгэнэ тариалах хөдөлгөөнийг дэмжинэ.

2.5.16 Сумын хүн амын хүсний хэрэгцээг өөрийн сумын хөрсөнд тариалсан бүтээгдэхүүнээр бүрэн хангах асуудлыг шийдвэрлэж, төмс, хүнсний ногооны тариалалт, хураан авалт, хадгалалт, борлуулалтын кластрын сүлжээг бий болгоно.

ГУРАВ. ДЭД БҮТЭЦ

Хот, хөдөөгийн хөгжлийн ялгааг арилгах тэнцвэртэй хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Бүс нутгийн эдийн засгийн өрсөлдөх чадвар, зах зээлийн нөхцөл байдалтай уялдуулан бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалыг шинэчилнэ.

- 3.1.1 Арвайхээр сумын цахилгаан, цэвэр, бохир усны инженерийн дэд бүтцийг шинэчлэн өргөтгөж, үерийн далан, суваг, борооны ус зайлуулах шугам сүлжээний ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж, ундны усны хоёр дахь эх үүсвэрийг ашиглалтад оруулахыг бодлогоор дэмжинэ.
- 3.1.2 Гэр хорооллыг инженерийн дэд бүтэц (цэвэр ус, бохир ус ариутгах татуурга, интернэтийн шилэн кабель)-д холбож, халаалтыг төвлөрсөн болон сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэртэй амины орон сууц болгон дахин төлөвлөх ажлыг иргэдийн оролцоотой хэрэгжүүлж, амьдран суух байшингаа барихад урт хугацаатай, хүү багатай, орон сууцны ипотекийн зээлээр санхүүгийн дэмжлэг үзүүлж ажиллана.
- 3.1.3 Технологийн парк болон үйлдвэр технологийн паркуудыг хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар байгуулахыг дэмжинэ.
- 3.1.4 Нийтийн тээврийн үйлчилгээний чанарыг сайжруулж хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 3.1.5 Хог хаягдлын төвлөрсөн цэгийг стандартын ландфиллын аргаар болон аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, устгах зориулалт бүхий байгууламж бий болгох зэргээр шийдвэрлэн, хог хаягдлыг дахин боловсруулах жижиг үйлдвэр байгуулна.
- 3.1.6 Үйлчилгээний газар, шинээр баригдаж байгаа барилга байгууламж, дугуйн болон явган хүний зам, гэрлэн дохиог олон улсын стандартын шаардлагад нийцүүлэх бодлого барьж ажиллана.
- 3.1.7 Арвайхээр суманд байгуулагдаж буй дулааны цахилгаан станцыг магистрал шугам сүлжээнд оруулж бүрэн ашиглалтад оруулна.
- 3.1.8 Арвайхээр сумын уурын зуухны бүх янданг буулгаж төвлөрсөн дулаанд холбож дуусгана.
- 3.1.9 Гэр хорооллын цахилгаан эрчим хүчний хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.

3.1.10 Сумын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу инженерийн шугам сүлжээг бий болгон аж ахуйн нэгж, гэр хорооллын айл өрхүүдийг холбон, орон сууцжуулах нөхцлийг бүрдүүлж, авто болон явган хүний зам, гэрэлтүүлэг, ногоон байгууламж, үерээс хамгаалах далан сувгийг төлөвлөлтийн дагуу байгуулах бодлого, чиглэлийг дэмжиж ажиллана.

3.1.11 Газар зохион байгуулалтын төлөвлөлт, газрын кадастр, үнэлгээ, газрын мониторинг, биржийн байнгын ажиллагаатай системийг хөтөлж, үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулах

Арвайхээр сумыг орон сууцжуулах бодлогыг ипотекийн зээлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.

Гэр бүлийн хэрэгцээний газраа өмчилж авч чадаагүй, сумын төвийн өрхүүдэд газрыг нь өмчлүүлэх арга хэмжээг бодлогоор хэрэгжүүлнэ.

3.1.14 Хот төлөвлөлт зохион байгуулалтыг сайжруулах замаар гарц, зогсоол, мөн хуучин барилгуудыг дахин төлөвлөлтөд оруулж шинэчлэх ажлыг хийж эхэлнэ.

3.2 ЭРЧИМ ХҮЧ

3.2.1 Шинэ бүтээн байгуулалт, шинэ суурьшлын бүс, хот суурин газрыг дулааны эрчим хүчээр хангах техник, технологийн боломжийг бүрдүүлэнэ.

3.2.2 Сумын эрчим хүчний найдвартай байдлыг хангах бодлого баримталж, цахилгаан, дулааны шинэ технологийн бага оврын станцуудын төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэнэ.

3.2.3 Сэргээгдэх эрчим хүчний чиглэлийн мэргэжилтэн, судлаачид болон тус салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй байгууллагуудыг дэмжих, шинэ техник технологийг танилцуулах, сурталчлах, мөн салбарын тулгамдсан асуудлуудыг оновчтой шийдэл, гарцыг хамтран тодорхойлох, бүс нутаг, аймаг, сумдын хэмжээнд нийгэм, эдийн үр ашигтай төсөл, хөтөлбөрүүдийг дэмжинэ.

3.3 МЭДЭЭЛЭЛ, ХАРИЛЦАА

3.3.1 Үүрийн телефоны операторуудтай хамтран суманд өндөр хурдны интернэт үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулна.

3.3.2 Эрүүл мэндийн байгууллагууд, эмнэлгийн цахим системийг хөгжүүлнэ.

3.3.3 Сургууль, цэцэрлэгийн сургалтын удирдлагын системийг хөгжүүлнэ.

- 3.3.4 Онлайн бизнесийн үйлчилгээг нэвтрүүлэх, дижитал мэдээллийн самбартай болно
- 3.3.5 Хүний хөгжлийг дэмжсэн, үр дүн, үр нөлөөтэй цахим засаглалыг төлөвшүүлэх, гар утасны аппликейшн хөгжүүлнэ.
- 3.3.6 Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах, гэмт хэргээс сэргийлэх "SafeUV" аппликейшн хөгжүүлнэ.
- 3.3.7 Арвайхээр сумын нийтийн эзэмшлийн талбайд "Free Wifi Zone" бий болгох бодлогыг дэмжин ажиллаж хэрэгжүүлнэ.

3.4 БАРИЛГА

- 3.4.1 Залуу гэр бүл, гэр хорооллын айл өрхүүд, бусад зорилтот бүлгийн иргэдэд чиглэсэн "тохилог орон сууц" хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ
- 3.4.2 Амины орон сууц болон хуучин орон сууцны дулаан алдагдлыг бууруулах бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 3.4.3 Гэр хорооллын дэд бүтцийг шийдэж, айл бүрийг хашаандаа сайхан амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
- 3.4.4 Шинэ технологи, орон нутгийн түүхий эдэд тулгуурласан барилгын материалын үйлдвэрлэлийг дэмжиж ажиллана.

ДӨРӨВ. САЙН ЗАСАГЛАЛ

Зорилт: 4.1 ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

- 4.1.1. Хүний заяагдмал эрхийг хамгаалах, иргэдэд хүний эрхийн талаар ойлголт өгөх, сурталчлан таниулах үйл ажиллагааг дэмжинэ.
- 4.1.2 Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэх тогтолцоог сайжруулна.
- 4.1.3 Хүний заяагдмал эрхийг зөрчсөн, ялгаварлан гадуурхсан хуулийн заалт, зохицуулалтыг таниулах нөлөөллийн үйл ажиллагааг зохион байгуулна
- 4.1.4 Иргэн, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
- 4.1.5 Бүх шатны төрийн албан хаагчдыг эрхэлдэг ажлынхаа чиглэлээр сурч боловсрохыг дэмжиж, жил бүр сургалтад хамруулна.
- 4.1.6 Газрын төлөвлөлт, олголтын орчинд реформ хийж, газар олгох, ашиглах, эзэмших, өмчлөх үйл ажиллагааг ил тод болгоно.
- 4.1.7 Төрийн үйлчилгээнд хувийн хэвшил, иргэний оролцоот үнэлгээ, хариуцлагын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.

4.1.8 Төрийн захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагааны давхардлыг арилгах, нэгтгэх замаар бүтэц, зохион байгуулалтыг оновчтой, цомхон болгоно.

4.1.9 Төрийн байгууллага, нийгэм, эдийн засаг, соёлын хүрээнд жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж, бүх түвшинд жендэрийн бодлого хэрэгжүүлнэ.

4.1.10 Төрийн үйл ажиллагаа, төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ

4.1.11 Иргэд сайн дураар эрхээ шаардан жагсаал, цуглаан хийхэд зөвшөөрөл авдаг байдлыг халж, урьдчилан мэдэгдсэнээр жагсаал, цуглаан хийх эрхийг нээлттэй болгон хуульчилна.

4.1.12 Авилга албан тушаалын гэмт хэрэг, авилгаас олсон орлогийг шууд хураан авч улсын төсөвт төвлөрүүлэн хууль зүйн шинэчлэлийг эрчимжүүлж, төрийн өндөр албан тушаалтны зарлага орлогийн албан татвар төлөлтийг ил болгон хянадаг тогтолцоог бүрдүүлж хохирлыг барагдуулах механизмыг сайжруулна.

4.1.13 Сонгуулийн авлига, улс төрийн намаар дамжин төрд орж ирэх авлигын тойргийг таслан зогсоох арга хэмжээ авч, авлигын эсрэг улс төрийн шинэ соёл үүсгэнэ. Сонгуулийн луйвраас урьдчилан сэргийлэх хуулийг хэрэгжүүлнэ

Төсвийн зардлыг ач холбогдолоор нь эрэмбэлэх зарчимд шилжиж, үрэлгэн зардлыг багасган хэмнэлтийн горимыг хэрэгжүүлж, аймгийн төсвийн чадавхыг нэмэгдүүлнэ.

Төсвийн ил тод байдлыг хангах шаардлагын дагуу Шилэн дансанд мэдээллийг тогтмол байршуулж, ил тод хяналттай төсвийг бий болгоно.

Төрийн албан хаагчдын цалин хөлсийг ажлын байранд өнгөрүүлсэн хугацаагаар бус ажлын үр дүнгээр тооцдог аргачлалыг нэвтрүүлнэ.

ТАВ. АЮУЛГҮЙ, НОГООН ШИНЭ АРВАЙХЭЭР

Эко системийн тэнцвэрт байдлын алдагдал, байгалийн нөөц баялгийн зүй бус ашиглалтыг зогсоох, цөлжилтийг сааруулах, “**НОГООН БАЙГАЛЬ**” бодлогыг хэрэгжүүлэн байгалийг жам ёсоор сэргэх боломжийг дээшлүүлэх замаар хүрээлэн буй орчны тогтвортой байдал, ногоон хөгжлийг дэмжин хүний амьдралын чанарыг сайжруулна.

5.1.1 Орчноо ногооруулсан иргэд, аж ахуйн нэгжийг урамшуулах тогтолцоог бий болгоно.

- 5.1.2 Төв суурингийн эрсдэл бүхий газруудыг камержуулж, цагдаагийн байгууллагатай шууд, хялбар байдлаар холбогдох тоноглол хийсэн “ногоон бүс” буюу аюулгүй бүс бий болгох ажлыг дэмжинэ.
- 5.1.3 Хүнсний захуудад баримталдаг ариун цэвэр, аюулгүй байдлын стандартыг шинэчилж, чанд мөрдүүлнэ.
- 5.1.4 Хүн амыг эрүүл, аюулгүй хүнсээр хангахад чиглэгдсэн хүнсний стандартыг шинэчлэн тогтооно.
- 5.1.5 Эрүүл мэндийн байгууллагуудын хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд зориулсан дэд бүтэц, орчин бий болгоно
- 5.1.6 Иргэдийн мод тарих санаачилгыг дэмжиж, бүртгэлийг цахимжуулан урамшуулалын бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 5.1.7 Үерийн усыг тогтоон барих далан, шингээх худаг, нэвчүүлэх цөөрөм, хөв байгуулах замаар усны нөөц баялгийг арвижуулах, нөхөн сэргээх технологи нэвтрүүлнэ.
- 5.1.8 Саарал усыг машин угаалгын газруудад ашиглаж эхэлнэ.
- 5.1.9 Байгаль орчинд ээлтэй эко түлш, сэргээгдэх эрчим хүч болон цахилгаан халаагуурын ашиглалтыг нэмэгдүүлэх, дулааны цахилгаан станцыг ашиглалтад оруулах замаар сумын агаар, хөрсний бохирдолыг 50 хүртэл хувь бууруулна.
- Сумыг тойрсон ойн зурвасыг арчилж, сэргээн хамгаалж ургуулахын зэрэгцээ сум суурингуудыг ногоон зурвастай болгоно.
- Арвайхээр сумын цэвэр усны шугамын шаардлагатай хэсгүүдийг шинэчилж, эрүүл ахуйн шаардлагад нийцсэн стандарт шугамтай болгоно.

АРВАЙХЭЭР СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

[Handwritten signature]

АЙМГИЙН СОНГУУЛИЙН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 137
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Баруунбаян-Улаан сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Баруунбаян-Улаан сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031161

D:\Auditin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

Дүгнэлт

Баруунбаян-Улаан сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Баруунбаян-Улаан сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Баруун баян-улаан сум

2024 он

“БҮТЭЭЛЧ БАРУУНБАЯН-УЛААН”

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **БАРУУНБАЯН-УЛААН** СУМЫН
АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, эрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг **ЭРХЭМ ЗОРИЛГО** болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БАРУУНБАЯН-УЛААН СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ
2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БҮТЭЭЛЧ
БАРУУНБАЯН-УЛААН”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэнд толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО–ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР: “БҮТЭЭЛЧ БАРУУНБАЯН-УЛААН”

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

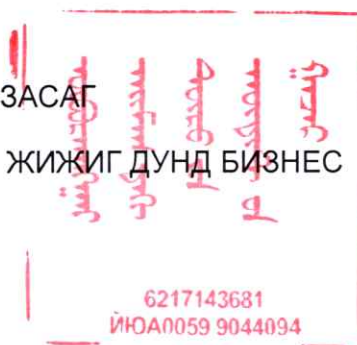
Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized cursive letters.

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, Баруунбаян-Улаан нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. ЕБС-ийн аймаг, Улсын олимпиад, ЭЕШ-нд амжилт үзүүлсэн багш сурагчдыг мөнгөн урамшуулал олгох, бодлогоор дэмжих
2. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
3. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
5. Сурагч солилцоо хөтөлбөрийг Франц Солонгос, Энэтхэг Улсын сургуулиудтай хийнэ.
6. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчилан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
5. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
6. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
7. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
8. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.

9. Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
2. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
3. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
4. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
5. Эрүүл мэндийн төвийн ард хүүхдийн тоглоомын талбайг шинээр байгуулж одоо байгаа тоглоомын талбайн тоног төхөөрөмжийг шинэчилнэ.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
2. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
3. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдыг орон сууцаар хангана.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Улс аймагт спортын амжилт үзүүлсэн тамирчдыг урамшуулах бодлогоор дэмжих
2. Франц Солонгос Улстай хамтран Үндэсний урлаг, үндэсний бөх сурталчлан таниулах урлаг, спортын арга хэмжээг зохион байгуулна.
3. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.

4. Хөлбөмбөг сагсан бөмбөг, элсний волейболын талбай бүхий спортын гадаах цогцолбор байгуулна.
5. Спорт заал барина.
6. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
7. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Сум орон нутагтаа тогтвортой ажиллаж буй багш, эмч нарыг орон сууцаар хангах
2. Шинэ сум хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж сумын төвийн инженерийн шугам сүлжээг байгуулна.
3. Сумын төвийн камержуулалтыг нэмэгдүүлнэ.
4. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг нэмэгдүүлж шинэчлэл хийнэ.
5. Сумын ЗДТГ-ын барилгыг шинэчилнэ.
6. Бизнес хөгжлийн төвийг шинээр байгуулна.
7. Урлаг заал бүхий сургуулийн өргөтгөлийн барилгыг барина.
8. Баянтээгээс сумын төв хүртэл 70км хатуу хучилттай авто зам тавина.
9. Ипотекийн зээлд хамрагдах нөхцлөөр 20 айлын орон сууц барина.
10. Хаус хорооллыг барьж байгуулна.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
2. Хүрэн хад, элсний эмчилгээ, Цагаан цавыг түшиглэсэн орчин үеийн аялал жуулчлалын баазуудыг байгуулна.

3. Хүрэн хад, элсний эмчилгээг түшиглэсэн орчин үеийн амралт сувилал байгуулна.
4. Гадаад дотоодын жуулчдыг хамруулсан өвөл зуны тэмээн болон морин аялалыг тогтмол зохион байгуулна.
5. Элсийг түшиглэсэн авто спорт, элсний волейбол болон бусад сонирхлын чиглэлүүдээр аялал жуулчлалын эвент арга хэмжээг тогтмол зохион байгуулна.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг үргэлжлүүлнэ.
6. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүр зоорь байгуулах.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1 ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ

1. Халуун усыг засварлаж тохилог тухтай халуун ус, сауныг байгуулна.
2. Хүүхэд залуучуудын амрах орчин бүхий усан сан ногоон байгууламж бүхий амралт зугаалгын бүс байгуулна.
3. Сумын төвийн авто зогсоол, төв доторх авто зам байгуулна.
4. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.

3.2. “ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН” ХӨТӨЛБӨР

1. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд суртачилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
3. Үхэр сүргийг чанаржуулах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэргэч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Эрчимжсэн мал аж ахуйг хөгжүүлэх, малын чанар сайжруулах, мал бордох аргачлалыг нэвтрүүлэх
2. Залуу малчдыг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж, бодлого үйл ажиллагааг дэмжиж тусгайлсан хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
3. Малжуулах, гэржүүлэх төслийг хэрэгжүүлнэ.
4. Малын чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
5. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
6. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
7. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Баян дөхөм баян айрагт 100 га талбайд малын ногоон тэжээл тариалах
3. Төмс хүнсний ногоо халтар арвайн тариалалтыг нэмэгдүүлж, техник тоног төхөөрөмжөөр хангана.
4. Тариалангийн талбайг хамгаалалтын зурвасаар мод тарина.
5. Сумын төвд хүлэмжийн цогцолбор байгуулна.
6. Мод тарих ажлыг үргэлжлүүлж авто зам дагуу Сумын төвөөс Цагаан хаалга хүртэл ойн зурвас байгуулна.
7. Тахь Булангийн харз, Хүнхэрээн бүрд дагуу бургасан ойн зурвас байгуулна.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Гадаад харилцааг өргөжүүлж, Франц Солонгос, Энэтхэг Улсуудад төрийн албан хаагчдыг туршлага судлуулах, мэргэжил дээшлүүл ажлыг зохион байгуулна.
3. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
4. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
5. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
6. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
7. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
8. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
9. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Баяндөхөм, Зэгэстэйн гол, Баян-Улаан хайрханд хөв цөөрөм байгуулна.
2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж. "Эко сум" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
3. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
4. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
5. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

БАРУУН БАЯН-УЛААН СУМ-2024

АЙМГИЙН СОНГУУЛИЙН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: ovorkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 489
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Бат-Өлзий сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Бат-Өлзий сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031163

D:\Audiitiin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

Дүгнэлт

Бат-Өлзий сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Бат-Өлзий сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Бат-Өлзий сум

2024 он

БАЯЛАГТАА ЭЗЭН БАТ-ӨЛЗИЙ
СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **БАТ-ӨЛЗИЙ** СУМЫН
АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БАЯН-ӨНДӨР СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГТАА ЭЗЭН БАТ-ӨЛЗИЙ”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, “ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР

3.2. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.3. МАЛ АЖ АХУЙ

3.4. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, Бат-Өлзий нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

- 1.1.1 Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
- 1.1.2 Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
- 1.1.3 Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.1.4 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
- 1.1.5 Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
- 1.1.6 Дотуур байруудын орчин нөхцөлийг сайжруулах төсөл хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.7 Сурагчдыг амралт чөлөөт цагаараа сурч боловсрох, хөдөлмөрийн үр шимийг ойлгуулж төлөвшүүлэх “Хөдөлмөр зуслан”-тай болно.
- 1.1.8 Иргэдийн чөлөөт цагаараа идэвхтэй хөдөлгөөн хийхийг дэмжин фитнес клубтэй болно.

6217143681
ИНОА0059 9044094

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 1.2.1 Эрүүл мэндийн төвийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.2 Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.3 Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 1.2.4 Бат-Өлзий сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
- 1.2.5 Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.

- 1.2.6 Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
- 1.2.7 Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
- 1.2.8 Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
- 1.2.9 Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

- 1.3.1 Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.3.2 Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
- 1.3.3 Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.4 Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
- 1.3.5 Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
- 1.3.6 Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
- 1.3.7 Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

- 1.4.1 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.2 Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
- 1.4.3 Бат-Өлзийд үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

- 1.5.1 Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.
- 1.5.2 Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
- 1.5.3 Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.

- 1.5.4 Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
- 1.5.5 Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

- 1.6.1 Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
- 1.6.2 Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
- 1.6.3 Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
- 1.6.4 Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
- 1.6.5 Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

- 2.1.1 Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
- 2.1.2 Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
- 2.1.3 Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
- 2.1.4 Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
- 2.1.5 Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
- 2.1.6 Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
- 2.1.7 Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

- 2.2.1 Орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.
- 2.2.2 Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
- 2.2.3 Сумын төвийн гэрэлтүүлгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
- 2.2.4 Улаан амны багт бензин клонктой болно.
- 2.2.5 Сумын төвд хатуу хучилттай зам тавих ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.
- 2.2.6 Түүх соёл үнэт зүйлээ харуулах музейтай болно.
- 2.2.7 Аялал жуулчлалыг дэмжих зоогийн газар буудал барих төсөл хөтөлбөрийг дэмжиж ажиллана.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

- 2.3.1 Байгаль, түүх, соёлын өвийг онцлог бүхий, байгаль орчинд ээлтэй, сумын иргэдэд түшиглэсэн, төрөлжсөн, тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, эдийн засгийн үр өгөөжтэй салбар болгон хөгжүүлнэ.
- 2.3.2 Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, стандартыг сайжруулан баталгаажуулж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж, жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.
- 2.3.3 Өвлийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх санал санаачилгыг дэмжин, хамран ажиллана.

6217143681
ИНОА0059 9044094

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

- 2.4.1 Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
- 2.4.2 Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
- 2.4.3 Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 2.4.4 Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

- 3.1.1 Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
- 3.1.2 Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна.
- 3.1.3 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
- 3.1.4 Ахуйн үйлчилгээний төвийг сургуулийн хуучин барилгыг түшиглэн байгуулна.

3.2. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

- 3.2.1 Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
- 3.2.2 Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
- 3.2.3 Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
- 3.2.4 Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.3. МАЛ АЖ АХУЙ

- 3.3.1 Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
- 3.3.2 Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд суртачилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна
- 3.3.3 Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
- 3.3.4 Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
- 3.3.5 Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- 3.3.6 Сумын өвсний фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
- 3.3.7 Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.

3.4. ГАЗАР ТАРИАЛАН

- 3.4.1 Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
- 3.4.2 Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 3.4.3 Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

- 4.1 Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
- 4.2 Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр

- бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
- 4.3 Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 4.4 Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
- 4.5 Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
- 4.6 Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
- 4.7 Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
- 4.8 Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

- 5.1 Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлнэ.
- 5.2 Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
- 5.3 Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БАТ-ӨЛЗИЙ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

[Handwritten signature]

АЙМГИЙН СОНГУУЛИЙН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: ovorkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.21 № 441
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Баян-Өндөр сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Баян-Өндөр сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031160

D:\Auditin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

Дүгнэлт

Баян-Өндөр сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Баян-Өндөр сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Баян-Өндөр сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ БАЯН-ӨНДӨР-2

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **БАЯН-ӨНДӨР** СУМЫН АРДЧИЛСАН
НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт ~~АЛСЫН ХАРАА~~ 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, эрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БАЯН-ӨНДӨР СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ БАЯН-ӨНДӨР-2”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР:БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ БАЯН-ӨНДӨР-2

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, Баян-Өндөр нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Элсэлтийн ерөнхий шалгалтанд өндөр амжилт үзүүлсэн сурагчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгоно.
2. Багш бүрийг компьютержүүлнэ.
3. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
4. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
5. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ.
6. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
7. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
8. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
9. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
10. Бага сургуулийн дээврийг засварлаж, орчин нөхцөлийг сайжруулна.
11. Багш нарын амралтын өрөө тохижуулна.
12. Дотуур байруудын орчин нөхцөлийг сайжруулах төсөл хэрэгжүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчилан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Баян-Өндөр сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
5. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
6. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
7. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
8. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ

9. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
10. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.
11. Баг бүрд улирал бүр эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
6. Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
7. Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.
8. Хүүхдийн тоглоомын төвийг хуучин сургуулийн барилгыг түшиглэн байгуулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. Баян-Өндөрт үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Хужиртын Сүүн чихрийн үйлдэрийн салбар байгуулна.
5. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээ байгуулна.
6. Хуурай сүүний үйлдвэр байгуулж малчдын гар дээрхи сүүг эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
5. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.
6. Шинэ соёлын төв барих ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.
7. Эрдэнэ толгой дээр хүндэтгэлийн өндөрлөг байгуулна.

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГОЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
6. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
7. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.
8. Ерөнхий боловсролын сургуулийн хуучин барилгыг тохижуулж иргэдийн бизнес хийх орчин нөхцөлийг сайжруулна.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж “Хаус хороолол” төслийг эхлүүлнэ.
2. Орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.
3. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
4. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлж 3, 4-р багт үүрэн холбооны сүлжээг оруулна.
5. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
6. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
7. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
8. Авто машины гражыг засварлан дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.

9. Сумын төвийн Гандан-3, 4, Бумбат-12, 13, 14, Баяжих-5, 6 Өнгөт-6 дугаар хороололд Цахилгаан дамжуулах агаарыг шугам сүлжээ тавина
10. Байгууллагуудыг старлинк интернет төхөөрөмжөөр хангана
11. Суманд лавлагааны ТҮЦ машинтай болно.
12. Сумын төвд 2 км хатуу хучилттай зам тавих ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.
13. Улсын чанартай хатуу хучилттай авто замтай холбогдох ажлыг төрийн зохих байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зорь барих ажлыг үргэлжилүүлнэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. "Шинэ баг"-төсөл хэрэгжүүлж Бөмбий, Хартойром багт иргэдэд үйлчлэх төвийг шинээр барина.
4. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
5. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.
6. Ахуйн үйлчилгээний төвийг сургуулийн хуучин барилгыг түшиглэн байгуулна.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Иргэдийн санаачилгад суурилсан "ШИНЭ ХОРШОО" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж малчдын өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх ажлыг бодлогоор дэмжинэ.
2. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
3. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоо нэмэгдүүлэх

4. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
5. Үхэр сүргийг чанаржуулах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.
9. Харзтайн хөв цөөрмийг засварлана.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.
5. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
6. Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
7. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
8. Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
9. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
10. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
11. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
12. Мал нядалгааны цэгийг хашаажуулж, шинээр хөргүүрүүдийн тоог нэмэгдүүлнэ.
13. Сумын брэнд Айргийг зах зээлд борлуулах сүлжээг бий болгоно.
14. Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.
15. Мах, айргийг сүлжээ дэлгүүрүүдэд нийлүүлэх хөргүүртэй автомашинтай болно,

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

3. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, мод тарих ажлыг эхлүүлнэ.
4. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
5. Газар тариалангийн тоног төхөөржийн тоог нэмэгдүүлж шинээр иж бүрэн трактор авна.
6. Бор хужирт усалгаатай газар тариалан хөгжүүлэх зорилгоор хөв цөөрмийг өргөтгөж засварлана.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж, “Эко сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
3. Суманд олгогдсон хайгуулын болон ашиглалтын лизензийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, хариуцлагтай уул уурхайг хөгжүүлнэ.
4. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж Харзтайн модны талбайг өргөжүүлнэ.
5. Зориулалтын хог тээврийн машинтай болно.

6. Батхаан багт хогийн цэг байгуулж байгаль орчин бохирдохоос урьдчлан сэргийлнэ.
7. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
8. Сумын төвийн Хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
9. Өвөрзүлэгт, Бөмбий багуудад мод тарих хашаанууд шинээр барина.
10. Батхаан багийн модны хашааг өргөжүүлнэ.
11. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.
12. Мод тарих нүх ухах трактортой болно
13. Гал унтраах тусгай зориулалтын машинтай болно.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БАЯН-ӨНДӨР СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

АЙМГИЙН СОНГУУЛИЙН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,

Утас/Факс: (976) 7032 3253,

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 443

танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Баянгол сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Баянгол сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031173

Дүгнэлт

Баянгол сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Баянгол сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Баянгол сум

2024 он

БАЯЛАГТАА ЭЗЭН БАЯНГОЛ
СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **БАЯНГОЛ** СУМЫН
АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт **АЛСЫН ХАРАА 2050** хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг **ЭРХЭМ ЗОРИЛГО** болгож

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БАЯНГОЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **"БАЯЛАГТАА ЭЗЭН БАЯНГОЛ"** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

04

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, БАЯНГОЛ нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

- 1.1.1 Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
- 1.1.2 Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
- 1.1.3 Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
- 1.1.4 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
- 1.1.5 Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 1.2.1 Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.2 Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчилан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 1.2.3 Эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
- 1.2.4 Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношлогоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
- 1.2.5 Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношлогоонд хамруулна.
- 1.2.6 Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
- 1.2.7 Улирал бүр эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

- 1.3.1 Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.3.2 Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
- 1.3.3 Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.4 Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
- 1.3.5 Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

- 1.4.1 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.2 Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
- 1.4.3 Баянголд үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

- 1.5.1 Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
- 1.5.2 Төрийн албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
- 1.5.3 Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
- 1.5.4 Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

- 1.6.1 Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
- 1.6.2 Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
- 1.6.3 Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.

- 1.6.4 Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
- 1.6.5 Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

- 2.1.1 Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
- 2.1.2 Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
- 2.1.3 Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
- 2.1.4 Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
- 2.1.5 Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
- 2.1.6 Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
- 2.1.7 Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ.

- 2.2.1 Үүрэн телефоны сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.2 Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
- 2.2.3 Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
- 2.2.4 Арвайхээр-Баянголыг холбох хатуу хучилттай авто зам барих ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.
- 2.2.5 Явган хүний зам, ногоон байгууламж, үерээс хамгаалах далан сувгийг төлөвлөлтийн дагуу байгуулна.
- 2.2.6 “Эко хаус” хороолол барих арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.7 Сумын төвийн халаалтын нэгдсэн системийг шинэчлэнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

- 2.3.1 Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

- 2.4.1 Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
- 2.4.2 Сүү цагаан идээ боловсруулах үйлдвэр барих санал санаачилгыг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

- 3.1.1 Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
- 3.1.2 Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
- 3.1.3 Багуудад мал эмнэлэг, үржлийн ажил үйлчилгээний төв барина.
- 3.1.4 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

- 3.2.1 Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг "Малчин бизнесмен" болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 3.2.2 Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
- 3.2.3 Мал, малын гаралтай бүтээгдэхүүний чанарт анхаарч, үнэ цэнийг нэмэгдүүлэх замаар малчдын орлогыг нэмэгдүүлнэ.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

- 3.3.1 Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
- 3.3.2 Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэргэч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
- 3.3.3 Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
- 3.3.4 Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- 3.3.5 Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

- 3.4.1 Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.

- 3.4.2 Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин “Малжуулах хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлнэ.
- 3.4.3 Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.
- 3.4.4 Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
- 3.4.5 Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- 3.4.6 Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
- 3.4.7 Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
- 3.4.8 Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
- 3.4.9 Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

- 3.5.1 Малын тэжээл тарих тариалангийн талбайг өргөтгөнө.
- 3.5.2 Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
- 3.5.3 Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 3.5.4 Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, мод тарих ажлыг эхлүүлнэ.
- 3.5.5 Ногоон зээл, төслүүдэд хамрагдах ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.
- 3.5.6 Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
- 3.5.7 Газар тариалангийн тоног төхөөржийн тоог нэмэгдүүлнэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

- 4.1 Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
- 4.2 Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
- 4.3 Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 4.4 Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
- 4.5 Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.

- 4.6 Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
- 4.7 Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
- 4.8 Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, ЭКО БАЯНГОЛ

5. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ

- 5.1 Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
- 5.2 Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж. “Эко сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 5.3 Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
- 5.4 Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БАЯНГОЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

Handwritten signature

АЙМГИЙН СОНГУУЛИЙН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,

Утас/Факс: (976) 7032 3253,

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.21 № 445
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Богд сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Богд сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031177

D:\Auditin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

Дүгнэлт

Богд сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Богд сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О. БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Богд сум

2024 он

“БАЯЛАГТАА ЭЗЭН БОГД”

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **БОГД** СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМЫН
МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **БОГД** СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох “БАЯЛАГТАА ЭЗЭН БОГД” мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР:БАЯЛАГТАА ЭЗЭН БОГД

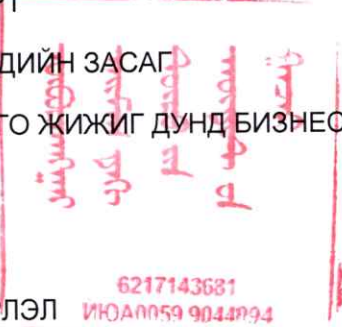
ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

- 1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ
- 1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ
- 1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ
- 1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ
- 1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ
- 1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

- 2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС
- 2.2. ДЭД БҮТЭЦ
- 2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ
- 2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

- 3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ
- 3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ
- 3.4. МАЛ АЖ АХУЙ
- 3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

- 4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

- 5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized cursive script.

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, Баян-Өндөр нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. ЕБС-ийн аймаг Улсын олимпиад, ЭЕШ-нд амжилт үзүүлсэн багш сурагчдыг мөнгөн урамшуулал олгох, бодлогоор дэмжих
2. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
3. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно.
4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
5. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Богд сумын эрүүл мэндийн төвийг шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
5. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
6. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

6. Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно. .
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулан картжуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Улс аймагт спортын амжилт үзүүлсэн тамирчдыг урамшуулах бодлогоор дэмжих
2. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
3. Хөлбөмбөг сагсан сагсан бөмбөг элсний волейболын талбай бүхий спортын гадаах цогцолбор байгуулна.
4. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
5. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
6. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг шинэчлэнэ.
2. Орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.
3. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
4. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
5. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
6. Сумын төвд хатуу хучилттай зам тавих ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.
7. Ховд голын гүүр шинээр барих
8. Сумын төвийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоог нэмэгдүүлнэ.
6. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг үргэлжилүүлнэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
4. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.
5. Иргэдийн санаачилгад суурилсан “шинэ хоршоо” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж малчдын өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх ажлыг бодлогоор дэмжинэ.
6. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
1. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоо нэмэгдүүлэх

2. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд суртачилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Эрчимжсэн мал аж ахуйг хөгжүүлэх, малын чанар сайжруулах, мал бордох аргачлалыг нэвтрүүлэх
2. Залуу малчдыг дэмжих бодлого хэрэгжүүлж, бодлого үйл ажиллагааг дэмжиж тусгайлсан хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
3. Малжуулах гэржүүлэх төслийг хэрэгжүүлнэ.
4. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
5. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
6. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
7. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Сумын төвд хүлэмжийн цогцолбор байгуулна.
3. Мод тарих ажлыг үргэлжлүүлж авто зам дагуу Сумын төвийн хойд талаар ойн зурвас байгуулна.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд

- хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
 4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
 5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
 6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
 7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
 8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлнэ.
2. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
3. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БОГД СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

04

АЙМГИЙН СОНГУУЛИЙН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.21 № 447
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Бүрд сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

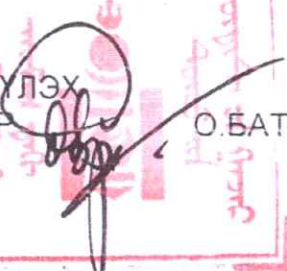
Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Бүрд сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031181

Дүгнэлт

Бүрд сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Бүрд сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Бүрд сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ БҮРД
СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БҮРД СУМЫН АРДЧИЛСАН
НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БҮРД СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох "БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ БҮРД" мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО-ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР : "БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ БҮРД"

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, Бүрд нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Элсэлтийн ерөнхий шалгалтанд амжилт үзүүлсэн сурагчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгоно.
2. Багш бүрийг компьютержүүлнэ.
3. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
4. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
5. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ.
6. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
7. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
8. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
9. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
10. Дотуур байруудын орчин нөхцөлийг сайжруулах төсөл хэрэгжүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Бүрд сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
5. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
6. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.

7. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
8. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
9. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
10. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.
11. Баг бүрт улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
6. Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
7. Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.
8. Хүүхдийн тоглоомын төвийг хуучин сургуулийн барилгыг түшиглэн байгуулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. Ноос боловруулах болон арьс ширний үйлдвэр бүтээн байгуулна
4. “Бүрд суманд үйлдвэрлэв” төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
5. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээний бизнес эрхлэгчдийг бодлогоор дэмжинэ.
6. Хуурай сүүний үйлдвэр байгуулж малчдын гар дээрхи сүүг эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно. .
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
5. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.
6. Шинэ соёлын төв барих ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. “Нутгийн Брэнд” бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.

6. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
7. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.
8. Ерөнхий боловсролын сургуулийн хуучин барилгыг тохижуулж иргэдийн бизнес хийх орчин нөхцөлийг сайжруулна.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг эхлүүлнэ “
2. Орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.
3. Төвийн бүсийн үйлдвэрлэлийн төв болгох
4. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
5. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлж 3, 4-р багт үүрэн холбооны сүлжээг оруулна.
6. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
7. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
8. Сумын төвийн гэрэлтүүлгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
9. Авто машины гражыг засварлан дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.
10. Байгууллагуудыг старлинк интернет төхөөрөмжөөр хангана
11. Суманд лавлагааны ТҮЦ машинтай болно.
12. Улсын чанартай хатуу хучилттай авто замтай холбогдох ажлыг төрийн зохих байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол улсын төв цэгийг түшиглэн аялал жуулчлалын бүс нутаг болгох
2. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Махны үйлдвэртэй болох
3. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.

4. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
5. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
6. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг үргэлжилүүлнэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
4. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.
5. Ахуйн үйлчилгээний төвийг сургуулийн хуучин барилгыг түшиглэн байгуулна.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Иргэдийн санаачилгад суурилсан "ШИНЭ ХОРШОО" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж малчдын өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх ажлыг бодлогоор дэмжинэ.
2. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
3. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоо нэмэгдүүлэх
4. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд суртацилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
5. Үхэр сүргийг чанаржуулах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэргэч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.

8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малын чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.
5. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
6. Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
7. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрт мал угаалгын машин авч прэзит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
8. Сумын өвсний фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
9. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
10. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
11. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
12. Мал нядалгааны цэгийг хашаажуулж, шинээр хөргүүрүүдийн тоог нэмэгдүүлнэ.
13. Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, мод тарих ажлыг эрчимжүүлж, сумын төвийн хойд хэсгээр ойн зурвас байгуулна.
4. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
5. Газар тариалангийн тоног төхөөржийн тоог нэмэгдүүлнэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл,

сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж, "Эко сум" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
3. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж Харзтайн модны талбайг өргөжүүлнэ. ИЮА0059 9044094
4. Зориулалтын хог тээврийн машинтай болно.
5. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
6. Сумын төвийн Хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
7. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.
8. Мод тарих нүх ухах трактортой болно

[Handwritten signature]

АЙМГИЙН СОНГУУЛИЙН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn.

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.21 № 449

танай _____-ны № _____-г

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Гучин-Ус сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Гучин-Ус сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

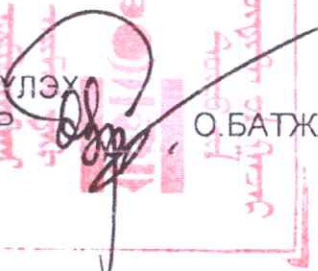
015031183

D:\Auditin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

Дүгнэлт

Гучин-Ус сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Гучин-Ус сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О. БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Гучин-Ус сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ГУЧИН-УС

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ГУЧИН-УС СУМЫН АРДЧИЛСАН
НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

6217143681
ИНДАН059 9044094

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ГУЧИН-УС СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох "БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ГУЧИН-УС" мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР: БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ГУЧИН-УС

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДҮНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, ГУЧИН-УС нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Эх хэл, байгаль шинжлэл, математикийн сургалтын чанар, үр дүнг сайжруулж, сургуулийн түвшинд төлөвлөлтийг бэхжүүлэх замаар бага, дунд боловсролын цөм хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
2. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
3. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
4. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ.
5. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
6. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги тэнхимыг тохижуулна.
7. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
8. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
9. Спорт зал тохижуулах, шинээр бий болгох

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчилан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Сумын эрүүл мэндийн төвийн лабораторийн чадавхийг сайжруулна
5. Гучин-ус сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана. Эмийн бус эмчилгээний өрөөг тохижуулж, тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх
6. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
7. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
8. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд жил бүр хамруулна.

9. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
10. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
11. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. “Гучин-ус-д үйлдвэрлэв” төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээ, гэр ахуйн цахилгаан засварын төв байгуулна

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өргөөг өргөжүүлж, хэрэгцээт тоног төхөөрөмжөөр хангана.
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Мэргэжлийн боловсон хүчнийг тогтвортой ажилуулахад урт хугацааны гэрээний үндсэн дээр орон сууцжуулна.
5. Сумын төвийн гүний худгийн ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмжийг ажилуулна

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.

3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
5. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Төсвийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах үйл ажиллагаанд орон нутгийн аж ахуйн нэгж болон хувийн хэвшлийг давуу эрхтэй оролцуулахыг дэмжиж ажиллана.
6. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
7. Мал аж ахуй, газар тариаланд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
8. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж “Хаус хороолол” төслийг эхлүүлнэ.
2. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
3. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн бүх газар нутгийг хамруулна.
4. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
5. Сумын төвийн гудамж болон сумын төвийн хойд хоолойд сайжруулсан зам тавина.
6. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
7. Авто машины граж байгуулан дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.
8. Аргуйн гол дээр бетонон гүүр барина.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүртэй болно.
6. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн боловсруулах жижиг, дунд үйлвэр бий болгох санаачлагыг бодлогоор дэмжих замаар ажлын байрыг нэмэгдүүлж хүн амын механик өсөлтийг ханган зах зээлийн багтаамжийг тэлнэ.
7. Зорилтот бүлгийн иргэдийн төрөөс хүнсний хараат байдлыг хална.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
4. Зэргэлдээ сумдтай газар нутгийн хилийн маргаантай асуудлыг шийдвэрлүүлнэ.

3.2 "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоо нэмэгдүүлэх
3. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчлан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
4. Малын үүлдэр, угсаа удмын санг сайжруулах, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх үржил, селекцийн ажлыг дэмжинэ.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэргэч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.

5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
5. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
6. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч, склад барина.
7. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
8. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
9. Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.
10. Мах, айргийг сүлжээ дэлгүүрүүдэд нийлүүлэх хөргүүртэй автомашинтай болно.

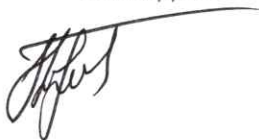
3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, Айл өрх, иргэдийн мод тарих санал санаачлагыг дэмжиж, төв суурин газрын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
5. Бордоо үйлдвэрлэлтийг бодлогоор дэмжинэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
3. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
4. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
5. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
6. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.

7. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨРЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж “Эко сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
2. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж мод тарих талбайг өргөжүүлнэ.
3. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Сумын төвийн Хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
5. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ГУЧИН-УС СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253,

Цахим шуудан: uvurkhangaiaudit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.21 № 451

танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Есөнзүйл сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Есөнзүйл сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Есөнзүйл сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Есөнзүйл сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Есөн-Зүйл сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ЕСӨНЗҮЙЛ

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **ЕСӨНЗҮЙЛ** СУМЫН
АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ЕСӨНЗҮЙЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ЕСӨНЗҮЙЛ”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРДӨСӨЛТ

НЭР: БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ЕСӨНЗҮЙЛ-2

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО, ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, “ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР

3.2. “ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН” ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, Есөн зүйл нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
2. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
3. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
4. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
6. Багш эмч нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

6217143681
ИЮА0059 9044094

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Есөн зүйл сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
5. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
6. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
7. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
8. Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. Есөн зүйл-д үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

6217143681
ИНОА0059 9044094

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
2. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
3. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
4. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг

тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.

4. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО, ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
3. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
4. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
5. Ерөнхий боловсролын сургуулийн хуучин барилгыг тохижуулж иргэдийн бизнес хийх орчин нөхцөлийг сайжруулна.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж "Хаус хороолол" төслийг эхлүүлнэ.
2. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
4. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
5. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
6. Авто машины гражыг засварлан дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.
7. Суманд лавлагааны ТҮЦ машинтай болно.
8. Улсын чанартай хатуу хучилттай авто замтай холбогдох ажлыг төрийн зохих байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоог нэмэгдүүлнэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. "Шинэ баг"-төсөл хэрэгжүүлнэ,
4. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
5. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.
6. Хүн амын Ахуйн үйлчилгээний төвийг иргэдийн хэрэгцээнд түшиглэн байгуулна.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Иргэдийн санаачилгад суурилсан "ШИНЭ ХОРШОО" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
2. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
3. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд суртачилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.

3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Малыг үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
5. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
6. Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
7. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
8. Малыг багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
9. Малыг арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхийг эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малыг тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, мод тарих ажлыг эхлүүлнэ.
3. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж, "Эко сум" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
2. Сумын төвийн хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
3. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ЕСӨНЗҮЙЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

[Handwritten signature]

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон: П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.21 № 490
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Зүүнбаян-Улаан сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Зүүнбаян-Улаан сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Зүүнбаян-Улаан сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Зүүнбаян-Улаан сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Зүүнбаян-Улаан сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ЗҮҮНБАЯН-УЛААН

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **ЗҮҮНБАЯН-УЛААН** СУМЫН
АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг **ЭРХЭМ ЗОРИЛГО** болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ЗҮҮНБАЯН-УЛААН СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ЗҮҮНБАЯН-УЛААН”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР:БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ЗҮҮНБАЯН-УЛААН

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО, ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС, БИЗНЕСИЙН ДАРХЛАА

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, “ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР

3.2. “ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН” ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

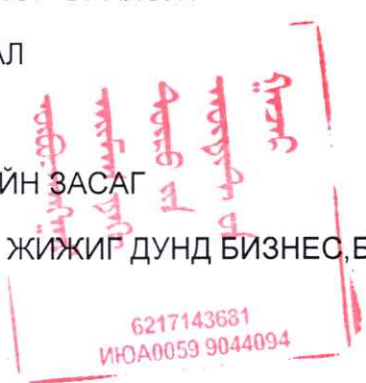
3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

Q/

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, ЗҮҮНБАЯН-УЛААН нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
2. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
3. Малчин өрхийн 6-8 настай хүүхдийг гэрээр сургах, гэрийн сургалтын тогтолцоог хэрэгжүүлнэ.
4. Хүн ам, албан хаагч, ажилчдын цахим боловсролыг дээшлүүлж, бүх нийтийн цахим боловсролыг нэмэгдүүлнэ.
5. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
6. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Зүүнбаян-Улаан сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
5. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
6. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
7. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
8. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ

9. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
10. Баг бүрт улирал тутамд эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
6. Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
7. Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.
8. Хүүхдийн тоглоомын төвийг хуучин сургуулийн барилгыг түшиглэн байгуулна.
9. Иргэдийг халуун усны үйлчилгээний газруудаар хангах

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. ЗҮҮНБАЯН-УЛААН-д үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Хуурай сүүний үйлдвэр байгуулж малчдын гар дээрхи сүүг эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад зориулан шинээр орон сууц барих ажлыг эхлүүлнэ.

5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулж гэр хороололд шинээр 2 худаг барина.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО, ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС, БИЗНЕСИЙН ДАРХЛАА

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
6. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.
7. Төрийн албанаас эрт тэтгэвэртээ гарч жижиг дунд, бичил бизнесийн салбарт шилжин баялаг бүтээх иргэдээ эдийн засгийн бодлогоор дэмжинэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлж 4,5,6-р багуудад сүлжээний антена байрлуулна.
2. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
3. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.

4. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.

6217143681
Гурав, ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулна.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд суртачилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрт мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
5. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
6. Мал нядалгааны цэгийг шинээр бий болгож шинээр малчдад зориулсан мах хадгалах хөргүүртэй болно.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, мод тарих ажлыг эхлүүлнэ.
4. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.

8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хүүхэд эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах төв байгуулна.
2. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
3. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж. “Эко сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
4. Сумын төвийн хогийн цэгийн хог булчлах нүхийг өргөтгөнө.
5. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.
6. Мод тарих нүх ухах трактортой болно

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ЗҮҮНБАЯН-УЛААН СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

9/

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253,

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 453

танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Нарийнтээл сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Нарийнтээл сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031193

Дүгнэлт

Нарийнтээл сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Нарийнтээл сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Нарийнтээл сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ НАРИЙНТЭЭЛ

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **НАРИЙНТЭЭЛ** СУМЫН
АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, ерх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг **ЭРХЭМ ЗОРИЛГО** болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ НАРИЙНТЭЭЛ”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР: БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ НАРИЙНТЭЭЛ

64

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

- 1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ
- 1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ
- 1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ
- 1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ
- 1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ
- 1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, “ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР

3.2. “ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН” ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

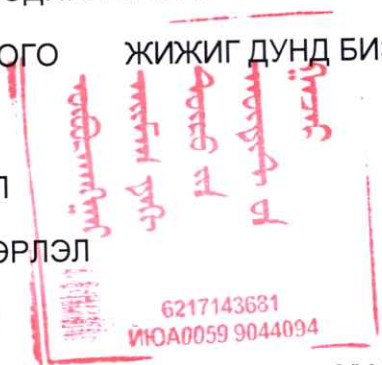
3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

9/

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, НАРИЙНТЭЭЛ нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Элсэлтийн ерөнхий шалгалтанд өндөр оноо авсан сурагчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгоно.
2. Эх хэл, байгаль шинжлэл, математикийн сургалтын чанар, үр дүнг сайжруулж, сургуулийн түвшинд төлөвлөлтийг бэхжүүлэх замаар бага, дунд боловсролын цөм хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
3. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
4. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
5. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ.
6. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
7. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
8. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
9. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Сумын эрүүл мэндийн төвийн лабораторийн чадавхийг сайжруулна
5. Нарийнтээл сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.

04

6. Эмийн бус эмчилгээний өрөөг тохижуулж, тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх
7. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
8. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
9. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
10. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
11. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
12. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.
13. Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

6217143681

ИОА0059 9044094

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
6. Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
7. Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.
8. Хүүхдийн тоглоомын төвийг хуучин сургуулийн барилгыг түшиглэн байгуулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.

3. "Нарийнтээлд үйлдвэрлэв" төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээ байгуулна

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.
6. Орчин үеийн нийтийн халуун устай болно.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
5. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.

5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
6. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
7. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж "Хаус хороолол" төслийг эхлүүлнэ.
2. Нарийнтээл сумын үерийн далан байгуулах
3. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
4. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ
5. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
6. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
7. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
8. Авто машины гражыг ~~засварлан~~ дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.
9. Суманд лавлагааны ТҮЦ машинтай болно.
10. Баянтээг нүүрсний уурхайг төв замтай холбох-22 км

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
2. Сумын төв зам дагуух аялал жуулчлалын төвийг бий болгон тохь тухтай үйлчилгээг бий болгох

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.

4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг үргэлжилүүлнэ.
6. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоог нэмэгдүүлнэ.
7. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн боловсруулах жижиг, дунд үйлвэр бий болгох санаачлагыг бодлогоор дэмжинэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
4. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчлан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
3. Малын үүлдэр, угсаа удмын санг сайжруулах, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх үржил, селекцийн ажлыг дэмжинэ.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.
5. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
6. Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
7. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
8. Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
9. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
10. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
11. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
12. Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.
13. Мах, айргийг сүлжээ дэлгүүрүүдэд нийлүүлэх хөргүүртэй автомашинтай болно,

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Суманд усалгаатай тариалан хөгжүүлэх төсөл хөтөлбөрийг дэмжин бусад байгууллага, төсөл хөтөлбөрийн газартай хамтран ажиллана.
4. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, Айл өрх, иргэдийн мод тарих санал санаачлагыг дэмжиж, төв суурин газрын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.
5. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
6. Бордоо үйлдвэрлэлтийг бодлогоор дэмжинэ

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж. "Эко сум" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
3. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж мод тарих талбайг өргөжүүлнэ.
4. Зориулалтын хог тээврийн машинтай болно.
5. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
6. Сумын төвийн Хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
7. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

Handwritten signature

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 155
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Сант сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Сант сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031197

Дүгнэлт

Сант сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Сант сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Сант сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ САНТ

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН САНТ СУМЫН АРДЧИЛСАН
НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг **ЭРХЭМ ЗОРИЛГО** болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН САНТ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ САНТ”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО–ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР: БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ САНТ

94

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

6217143681
УНДГАЛ 059 9044094

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, САНТ нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
2. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно.
3. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ.
4. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
6. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
2. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчилан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
3. Сант сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
4. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
5. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношлогоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
6. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношлогоонд хамруулна.
7. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ.
8. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.
9. Улирал бүр эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. Сант үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.

3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
6. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ.

1. Үүрэн телефоны сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
2. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
3. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
4. Сумын төвд 2 км хатуу хучилттай зам тавих ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.

2. Сүү цагаан идээ боловсруулах үйлдвэр барих санал санаачилгыг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
3. Багуудад мал эмнэлэг, үржлийн ажил үйлчилгээний төв барина.
4. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг "Малчин бизнесмен" болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
3. Үхэр, хонин сүргийг махны чиглэлийн үүлдэр угсааг үржүүлэх замаар чанаржуулах арга хэмжээг зохион байгуулна.
4. Мал, малын гаралтай бүтээгдэхүүний чанарт анхаарч, үнэ цэнийг нэмэгдүүлэх замаар малчдын орлогыг нэмэгдүүлнэ.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Хангайн сумтай хоршин ногоон тэжээл тарьж байгалийн хадлан бэлтгэж өвс тэжээлийн нөөцтэй болно.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
3. Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.

4. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
5. Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, мод тарих ажлыг эхлүүлнэ.
4. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.

2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж, “Эко сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

Handwritten signature

АЙМГИЙН СОНГУУЛИЙН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 457
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Тарагт сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Тарагт сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031201

Дүгнэлт

Тарагт сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Тарагт сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Тарагт сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ТАРАГТ

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **ТАРАГТ** СУМЫН АРДЧИЛСАН
НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ТАРАГТ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ТАРАГТ”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР: БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ТАРАГТ

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

- 1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ
- 1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ
- 1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ
- 1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ
- 1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ
- 1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

- 2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС
- 2.2. ДЭД БҮТЭЦ
- 2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ
- 2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

- 3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР
- 3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

- 3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ
- 3.4. МАЛ АЖ АХУЙ
- 3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

- 4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

- 5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, Тарагт нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Элсэлтийн ерөнхий шалгалтанд амжилт үзүүлсэн сурагчдад сургалтын төлбөрийн нэг удаагийн дэмжлэг олгоно.
2. Эх хэл, байгаль шинжлэл, математикийн сургалтын чанар, үр дүнг сайжруулж, сургуулийн түвшинд төлөвлөлтийг бэхжүүлэх замаар бага, дунд боловсролын цөм хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
3. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
4. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
5. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ.
6. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
7. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
8. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
9. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
10. Спорт заал тохижуулах, шинээр бий болгох

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Сумын эрүүл мэндийн төвийн лабораторийн чадавхийг сайжруулна
5. Тарагт сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
6. Эмийн бус эмчилгээний өрөөг тохижуулж, тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх

7. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
8. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
9. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
10. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ.
11. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
12. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.
13. Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
6. Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
7. Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.
8. Хүүхдийн тоглоомын төвийг хуучин сургуулийн барилгыг түшиглэн байгуулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. Тарагтад үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээ байгуулна

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.
6. Орчин үеийн нийтийн халуун устай болно.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
5. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

6217143681
ИНДА0059 9044094

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
6. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
7. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж "Хаус хороолол" төслийг эхлүүлнэ.
2. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
3. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ
4. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
5. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
6. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
7. Авто машины гражыг засварлан дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.
8. Суманд лавлагааны ТҮЦ машинтай болно.
9. Улсын чанартай хатуу хучилттай авто замтай холбогдох ажлыг төрийн зохих байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
2. Хүрэмтийн нуурын орчинд амралт, зугаалгын орчин бүрдүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг үргэлжилүүлнэ.
6. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоог нэмэгдүүлнэ.
7. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн боловсруулах жижиг, дунд үйлвэр бий болгох санаачлагыг бодлогоор дэмжинэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
4. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоо нэмэгдүүлэх
3. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчлан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
4. Малын үүлдэр, угсаа удмын санг сайжруулах, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх үржил, селекцийн ажлыг дэмжинэ.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.
5. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
6. Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
7. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
8. Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
9. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
10. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
11. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
12. Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.
13. Мах, айргийг сүлжээ дэлгүүрүүдэд нийлүүлэх хөргүүртэй автомашинтай болно,

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Суманд усалгаатай тариалан хөгжүүлэх төсөл хөтөлбөрийг дэмжин бусад байгууллага, төсөл хөтөлбөрийн газартай хамтран ажиллана.
4. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, Айл өрх, иргэдийн мод тарих санал санаачлагыг дэмжиж, төв суурин газрын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.
5. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
6. Бордоо үйлдвэрлэлтийг бодлогоор дэмжинэ

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж. “Эко сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
3. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж мод тарих талбайг өргөжүүлнэ.
4. Зориулалтын хог тээврийн машинтай болно.
5. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
6. Сумын төвийн Хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
7. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ТАРАГТ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.21 № 489
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Төгрөг сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Төгрөг сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031208

Дүгнэлт

Төгрөг сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Төгрөг сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Төгрөг сум

2024 он

БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ ТӨГРӨГ
СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **ТӨГРӨГ** СУМЫН АРДЧИЛСАН
НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, эрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг **ЭРХЭМ ЗОРИЛГО** болгож

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ТӨГРӨГ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **"БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ ТӨГРӨГ"** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВӨРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, ТӨГРӨГ нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

- 1.1.1 Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
- 1.1.2 Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
- 1.1.3 Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
- 1.1.4 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
- 1.1.5 Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.

6217143681
ИЮА0059 9044094

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 1.2.1 Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.2 Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчилан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 1.2.3 Эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
- 1.2.4 Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношлогоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
- 1.2.5 Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношлогоонд хамруулна.
- 1.2.6 Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
- 1.2.7 Улирал бүр эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

- 1.3.1 Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.3.2 Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
- 1.3.3 Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.4 Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
- 1.3.5 Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

- 1.4.1 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.2 Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.

ИНОВАТОС 9044094

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

- 1.5.1 Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
- 1.5.2 Төрийн албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
- 1.5.3 Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
- 1.5.4 Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

- 1.6.1 Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
- 1.6.2 Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
- 1.6.3 Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.

- 1.6.4 Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

- 2.1.1 Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
- 2.1.2 Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
- 2.1.3 Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
- 2.1.4 Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгоно.
- 2.1.5 Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
- 2.1.6 Мал аж ахуй, газар тариалан, тахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
- 2.1.7 Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээх

2.2. ДЭД БҮТЭЦ.

- 2.2.1 Үүрэн телефоны сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.2 Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
- 2.2.3 Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг нэмэгдүүлж, өргөтгөнө.
- 2.2.4 Явган хүний зам, ногоон байгууламж, үерээс хамгаалах далан сувгийг төлөвлөлтийн дагуу байгуулна.
- 2.2.5 Хувийн хэвшилтэй хамтран нийтийн орон сууц барих ажлыг эхлүүлнэ.
- 2.2.6 Шинэ сум хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж инженерийн шугам сүлжээг бүрэн хийж дуусгана.
- 2.2.7 Цэвэр бохирын нэгдсэн систем байгуугууламжтай болох ажлыг холбогдох байгууллагуудаар шийдвэрлүүлнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

- 2.3.1 Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

- 2.4.1 Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
- 2.4.2 Сүү цагаан идээ боловсруулах үйлдвэр барих санал санаачилгыг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

- 3.1.1 Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
- 3.1.2 Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
- 3.1.3 Багуудад мал эмнэлэг, үржлийн ажил үйлчилгээний төв барина.
- 3.1.4 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

- 3.2.1 Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг "Малчин бизнесмен" болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 3.2.2 Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
- 3.2.3 Мал, малын гаралтай бүтээгдэхүүний чанарт анхаарч, үнэ цэнийг нэмэгдүүлэх замаар малчдын орлогыг нэмэгдүүлнэ.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

- 3.3.1 Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
- 3.3.2 Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэргэч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
- 3.3.3 Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
- 3.3.4 Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- 3.3.5 Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

- 3.4.1 Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
- 3.4.2 Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
- 3.4.3 Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.

- 3.4.4 Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
- 3.4.5 Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
- 3.4.6 Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
- 3.4.7 Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
- 3.4.8 Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

- 3.5.1 Малын тэжээл тарих тариалангийн талбайг өргөтгөнө.
- 3.5.2 Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
- 3.5.3 Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 3.5.4 Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор мод тарих ажлыг үргэлжлүүлнэ.
- 3.5.5 Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалж байгаа иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
- 3.5.6 Мазар багийн тариалангийн талбайн техникийг шинэчлэн, тоног төхөөржийн тоог нэмэгдүүлнэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

- 4.1 Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
- 4.2 Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
- 4.3 Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 4.4 Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
- 4.5 Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
- 4.6 Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
- 4.7 Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.

4.8 Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, ЭКО ТӨГРӨГ

5. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ

- 5.1 Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
- 5.2 Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж, “Эко сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 5.3 Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
- 5.4 Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ТӨГРӨГ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn.

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 461
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Уянга сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Уянга сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031209

Дүгнэлт

Уянга сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Уянга сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Уянга сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ УЯНГА-2

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН УЯНГА СУМЫН АРДЧИЛСАН
НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН УЯНГА СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ УЯНГА-2”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР: БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ УЯНГА -2

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, “ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР

3.2. “ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН” ХӨТӨЛБӨР

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, Уянга нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Элсэлтийн ерөнхий шалгалтанд амжилт үзүүлсэн сурагчдад сургалтын төлбөрийн нэг удаагийн дэмжлэг олгоно.
2. Багш бүрийг компьютержүүлнэ.
3. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
4. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
5. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ.
6. Сумын төвд шинэ цэцэрлэг барих ажлыг эхлүүлнэ.
7. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
8. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
9. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
10. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
11. Багш нарын амралтын өрөөг тохижуулна.
12. Дотуур байрнуудын орчин нөхцөлийг сайжруулах төсөл хэрэгжүүлнэ.
13. Жаргалант багт Цэцэрлэгийн өргөтгөл барих ажлыг эхлүүлнэ.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
5. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.

6. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
7. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
8. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ.
9. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
10. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.
11. Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.
12. Сумын эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөлийн барилгын ажлыг эхлүүлнэ.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
6. Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. Уянга-д үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Малын тэжээлийн үйлдвэртэй болох
5. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээ байгуулна
6. Хуурай сүүний үйлдвэр байгуулах ажлыг эхлүүлж, малчдын гар дээрхи сүүг эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Төрийн албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
5. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

ИЧГА0059 9044094

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
6. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.

7. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж "Хаус хороолол" төслийг эхлүүлнэ.
2. Орон сууцжуулах ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
4. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, үүрэн холбооны сүлжээг оруулна.
5. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
6. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
7. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
8. Суманд лавлагааны ТҮЦ машинтай болно.
9. Сумын төвд 2 км хатуу хучилттай зам тавих ажлыг холбогдох байгууллагад уламжилж шийдвэрлүүлнэ.
10. Бөөрөлжүүт 6р багийн Шанган буланд модон гүүр гүүрэн байгууламж барина.
11. Шуранга 4р багийн Цагаан голын гарманд гүүр гүүрэн байгууламж барина.
12. Улсын чанартай хатуу хучилттай авто замтай холбогдох ажлыг төрийн зохих байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн цөцгийн тосны үйлдвэртэй болох
4. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
5. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
6. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг үргэлжилүүлнэ.

7. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоог нэмэгдүүлнэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
4. Жаргалант багийн Асгат өндөр үүрэн телефоны антену байгуулах ажлыг эхлүүлэх

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Иргэдийн санаачилгад суурилсан "ШИНЭ ХОРШОО" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж малчдын өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх ажлыг бодлогоор дэмжинэ.
2. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
3. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоо нэмэгдүүлэх
4. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд суртацилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
5. Үхэр сүргийг чанаржуулах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.

2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.
5. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
6. Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
7. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
8. Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
9. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөнө.
10. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
11. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
12. Мал нядалгааны цэгийг хашаажуулж, шинээр хөргүүрүүдийн тоог нэмэгдүүлнэ.
13. Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, мод тарих ажлыг эхлүүлнэ.
4. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
5. Сумын хэмжээн дахь атаршсан газрыг эргэлтэд оруулна.
6. Газар тариалангийн тоног төхөөржийн тоог нэмэгдүүлж шинээр иж бүрэн трактор авна.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.

4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж, "Эко сум" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
2. Хайгуул болон ашиглалтын лицензийн хэрэгжилтэнд хяналт тавьж, хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлнэ.
3. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
4. Зориулалтын хог тээврийн машинтай болно.
5. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
6. Сумын төвийн хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
7. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.
8. Мод тарих нүх ухах трактортой болно
9. Гал унтраах тусгай зориулалтын машинтай болно.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН УЯНГА СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

[Handwritten signature]

АЙМГИЙН СОНГУУЛИЙН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn.

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 463
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Хайрхандулаан сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Хайрхандулаан сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031213

D:\Auditin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

Дүгнэлт

Хайрхандулаан сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Хайрхандулаан сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭГЧ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Хайрхандулаан сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ХАЙРХАНДУЛААН

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **ХАЙРХАНДУЛААН** СУМЫН
АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

6217143681
ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **ХАЙРХАНДУЛААН** СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ
2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох
“**БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ХАЙРХАНДУЛААН**” мөрийн хөтөлбөрөө Та
бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР: БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ХАЙРХАНДУЛААН

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

- 1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ
- 1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ
- 1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ
- 1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ
- 1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ
- 1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

- 2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС
- 2.2. ДЭД БҮТЭЦ
- 2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ
- 2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

6217143681
ИЧОА0059 9044094

- 3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР
- 3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР
- 3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ
- 3.4. МАЛ АЖ АХУЙ
- 3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

- 4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

- 5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, ХАЙРХАНДУЛААН нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Эх хэл, байгаль шинжлэл, математикийн сургалтын чанар, үр дүнг сайжруулж, сургуулийн түвшинд төлөвлөлтийг бэхжүүлэх замаар бага, дунд боловсролын цөм хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
2. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
3. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
4. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ.
5. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
6. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
7. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
8. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
9. Спорт зал тохижуулах, шинээр бий болгох

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Сумын эрүүл мэндийн төвийн лабораторийн чадавхийг сайжруулна
5. Хайрхандулаан сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана. Эмийн бус эмчилгээний өрөөг тохижуулж, тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх

6. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
7. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
8. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
9. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
10. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
11. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.
12. Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
6. Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
7. Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. “Хайрхандулаанд үйлдвэрлэв” төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээ байгуулна

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно. .
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.
6. Орчин үеийн нийтийн халуун устай болно.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
5. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.

6. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
7. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж "Хаус хороолол" төслийг эхлүүлнэ.
2. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
3. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ
4. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
5. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
6. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
7. Авто машины гражыг засварлан дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.
8. Суманд лавлагааны ТҮЦ машинтай болно.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зоорь барих ажлыг үргэлжилүүлнэ.
6. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн боловсруулах жижиг, дунд үйлвэр бий болгох санаачлагыг бодлогоор дэмжинэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
4. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.

3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР

1. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоо нэмэгдүүлэх
3. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчлан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
4. Малын үүлдэр, угсаа удмын санг сайжруулах, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх үржил, селекцийн ажлыг дэмжинэ.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Ортот явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.

3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.
5. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
6. Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
7. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч празит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
8. Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
9. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
10. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
11. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
12. Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.
13. Мах, айргийг сүлжээ дэлгүүрүүдэд нийлүүлэх хөргүүртэй автомашинтай болно,

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Суманд усалгаатай тариалан хөгжүүлэх төсөл хөтөлбөрийг дэмжин бусад байгууллага, төсөл хөтөлбөрийн газартай хамтран ажиллана.
4. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, Айл өрх, иргэдийн мод тарих санал санаачлагыг дэмжиж, төв суурин газрын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.
5. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
6. Бордоо үйлдвэрлэлтийг бодлогоор дэмжинэ

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.

4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж, “Эко сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
3. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж мод тарих талбайг өргөжүүлнэ.
4. Зориулалтын хог тээврийн машинтай болно.
5. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
6. Сумын төвийн Хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
7. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ХАЙРХАНДУЛААН СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

[Handwritten signature]

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 465
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Хархорин сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Хархорин сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031217

Дүгнэлт

Хархорин сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Хархорин сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Хархорин сум

2024 он

Хархорин сумын Ардчилсан намын хэрэгжүүлэх хөгжлийн

“ӨӨДРӨГ ХАРХОРИН” хөтөлбөр

Хархорин сумын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрөө, ИТХ-ын 2024 оны сонгуульд оролцогч Ардчилсан намын хөтөлбөрт тулгуурлан, аймгийн хөгжлийн бодлогын хэлтэс, улс төрийн нам, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагууд, иргэдийн саналд үндэслэн боловсруулж үйл ажиллагааны хөтөлбөрөө тодорхойллоо

НЭГ: Хүний хөгжлийн бодлого.

Сумын онцлог, хүн амын амьдралын хэв маяг, хэрэгцээ шаардлага, эрүүл мэнд, боловсролын түвшинд нийцсэн бодлого, шийдвэрийг гарган хэрэгжүүлж, өрх, гэр бүлийн хөгжилд чиглэсэн хүн амыг эрүүл, боловсролтой, ажилтай, орлоготой байх нөхцлийг бүрдүүлэхийг зорино.

1.1. **Эрүүл мэнд** Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлж, эрүүл дадал хэвшилтэй, идэвхтэй амьдралын хэв маягтай иргэн төлөвшүүлж, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.

1.1.1. Эрүүл мэндийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулна.

1.1.2. Нэгдсэн эмнэлэгийн яаралтай тусламжийн чадавхыг сайжруулж, техник, тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангана.

6217143681
ИНОА0059 9044094

1.1.3. Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлж, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгийг зохион байгуулж, эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэх арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлнэ.

1.1.4. Халдварт өвчний тандалт сэргийлэлтийг сайжруулж, эрт илрүүлэх идэвхтэй үзлэгийг зохион байгуулж, хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг дээшлүүлнэ.

1.1.5. Төрөлжсөн, сувилахуйн тусламж үйлчилгээг өргөжүүлэн, чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

1.1.6. Нэгдсэн эмнэлэгийн хүний нөөцийн чадавхыг сайжруулж, нийгмийн асуудлыг үе шаттайгаар шийдвэрлэнэ.

1.1.7. Эх, хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулан өвчлөлийг бууруулна.

1.1.8. Эрүүл амьдралын зөв горим хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах

1.1.9. Эмч ажилчдын нийгмийн баталгаа хангах

1.2. **Боловсрол** Хүн бүрд чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломжийг бүрдүүлж, боловсролыг хувь хүний хөгжил, төлөвшил, гэр бүлийн амьдралын баталгаа, сумын хөгжлийн суурь болгон насан туршдаа суралцах тогтолцоог бэхжүүлнэ.

1.2.1. Суралцагчийг бие даан, бүтээлчээр суралцахуйд суралцах боломж олгох, тэдний авьяас, ур чадварыг хөгжүүлэх, хүмүүжил, төлөвшил, үндэсний өв уламжлал, зан заншил, эх оронч сэтгэлгээ, амьдрах ухаанд суралцуулах бодлого баримтлан ажиллана.

1.2.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сургууль, цэцэрлэгийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлж, сэргээн засах үйлчилгээг нийгэм, хамт олонд нь түшиглэн тогтмол үзүүлнэ.

1.2.3. Цахим сургалтын платформыг хөгжүүлж, цахим агуулга, цахим хичээл боловсруулж, бүх насны иргэдийн "Насан туршийн боловсрол"-ыг дэмжинэ.

1.2.4. Багшлах боловсон хүчний мэргэжил, арга зүйн хөгжлийг дэмжиж, тэднийг урамшуулах, харилцан туршлага солилцох боломжийг олгож, нийгмийн асуудлыг үе шаттайгаар шийдвэрлэхэд анхаарна.

1.2.5. Багш, сурагчдын сурч, хөгжих орчныг сайжруулж, боловсролын байгууллагуудад шаардлагатай хөрөнгө оруулалтыг үе шаттайгаар шийдвэрлэх замаар боловсролын үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн, "Хүүхдэд ээлтэй" сургалтын орчин нөхцлийг бүрдүүлнэ.

ИНДОН059 9044094

1.3. **Биеийн тамир, спорт** Нийтийн биеийн тамирыг эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маяг, амьдралын салшгүй хэсэг болгож, үндэсний болон өвөл, зуны спортуудыг дэмжиж, сумын баг, тамирчдын аймаг, улсын, /тив, дэлхийн/ түвшинд өрсөлдөх чадвар, амжилтыг нэмэгдүүлнэ.

1.3.1. Хүн амыг идэвхтэй дасгал хөдөлгөөнөөр хичээллэх, эрүүл дадал хэвшилд сургах, орчин нөхцлийг сайжруулах ажлыг төрийн болон төрийн бус байгууллагын хамтын ажиллагааны үндсэн дээр хэрэгжүүлж, нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлнэ.

1.3.2. Үндэсний спорт болон уламжлалт тоглоом наадгай, олимпийн төрлийн спортуудыг бодлогоор дэмжиж, тамирчдын амжилтыг ахиулах, аймаг, улс, бүсийн чанартай уралдаан, тэмцээн зохион байгуулна.

1.3.3. Иргэдэд үйлчлэх спортын зориулалтын стандартын шаардлага хангасан талбайн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, материаллаг баазыг бэхжүүлнэ. \

1.3.4 "Хархорум" олон улсын марафон, холын гүйлтийг жил бүр зохион байгуулна.

1.4. **Соёл, урлаг** Соёлын төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ үндэсний өв уламжлалыг залгамжилж, орчин үеийн соёл урлагийн чиг хандлагатай хослуулан хөгжүүлнэ.

1.4.1. Анхдагч түмний бахархал, монгол өв соёлыг хойч үедээ өвлүүлэх, орчин үеийн соёл урлагийг түгээн дэлгэрүүлэх замаар соёл урлагийн тогтвортой хөгжлийг хангана.

9.4

1.4.2. Соёлын төвийн материаллаг баазыг сайжруулна.

1.4.3. Соёлын биет болон биет бус өвийн оршин тогтнох чадавхыг бэхжүүлж, цахим соёлын санг бүрдүүлнэ.

1.4.4. Номын сангийн фонд баяжилтыг нэмэгдүүлэх

1.4.5. Мэргэжлийн хүний нөөцийг орон нутгийн бодлогоор бэлтгэж, мэдлэг, мэргэжлийг дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх ажлыг зохион байгуулж, тэднийг тогтвор суурьшилтай ажиллуулахад анхаарч, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх бодлого баримтална.

1.5. **Хөдөлмөр эрхлэлт** Сумын бизнес эрхлэгчид, хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, шинээр бий болсон ажлын байрыг тогтвортой хадгалж, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.

1.5.1. Сумын хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааг гаргаж, түүнд үндэслэн орон нутгийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжсэн бодлого баримтлах ба, төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлнэ.

1.5.2. Сумын "Өрхийн аж ахуй эрхлэлт" хөтөлбөр шинээр боловсруулж, хэрэгжилтийг хангана.

1.6. **Нийгмийн хамгаалал, халамж** Нийгмийн зорилтот бүлгийн иргэдэд үзүүлэх нийгмийн халамж, хамгааллын үйлчилгээг гэр бүлд төвлөрүүлж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, ахмад настны болон хүүхдийн хөгжил хамгааллыг сайжруулах, жендэрийн тэгш байдлыг хангах, тэдний нийгмийн идэвх оролцоог дэмжсэн хөгжлийн төвүүдийг бий болгож, үйл ажиллагаанд нь дэмжлэг үзүүлнэ.

1.6.1. Сумын хэмжээнд гэр бүл, хүүхэд залуучууд, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг дээдэлсэн, нийгмийн бүх бүлгийн оролцоог хангасан хүний хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтийг хангана.

ХОЁР: ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО.

Эдийн засгийн бүтцийг сайжруулж, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн хэмжээ, үр ашгийг нэмэгдүүлж, жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулан эдийн засагт эзлэх хувь оролцоог дээшлүүлэхийг зорино.

2.1. **Эдийн засгийн тогтвортой хөгжил** Экологийн тэнцвэрт байдлыг хадгалсан, эрүүл, аюулгүй амьдрах орчныг бүрдүүлсэн, олон тулгуурт эдийн засагтай, иргэдийн амьжиргааны түвшин өндөр, үндэсний хэмжээнд өрсөлдөх чадвар бүхий тэргүүлэгч сумын нэг болно.

2.1.1. Эдийн засгийн хөгжлийн 2024-2028 оны үндсэн зорилтуудыг хэрэгжүүлж, эдийн засгийн өсөлтийг нэмэгдүүлнэ.

2.1.2. Эдийн засгийн чадавхыг нэмэгдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоод хөрөнгө оруулалт, төсөл, хөтөлбөрийн хөрөнгийг тогтвортой нэмэгдүүлж, бизнес эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлнэ.

2.1.3. Төрийн худалдан авах ажиллагаагаар дамжуулан дотоодын үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүний худалдан авалтыг дэмжинэ.

2.1.4. Татварын тайлагналт, хураалтын үйл ажиллагааг цахимжуулж, ил тод байдлыг нэмэгдүүлэх замаар татварын үйлчилгээг иргэд, татвар төлөгчдөд хүндрэлгүй болгож, татварын бааз суурийг нэмэгдүүлнэ.

2.1.5. Төсөв, санхүүгийн цахим систем нэвтрүүлж, төрийн үйлчилгээг шуурхай, үр ашигтай болгож, төсвийн зардлын ил тод байдлыг хангана.

2.1.6. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын бүртгэл хөтлөлт, олон улсын стандарт нэвтрэлтийг сайжруулах замаар төсвийн орлогын бүрдүүлэлт, төсвийн зарцуулалтын үр ашгийг дээшлүүлж, удирдлагын бүх шатанд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн оновчтой шийдвэр гаргаж, хэрэгжүүлнэ.

2.2. **Хөдөө аж ахуй** Хөдөө аж ахуйг байгальд ээлтэй, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон, эрсдэл даах чадвартай, нийгмийн хөгжлийн чиг хандлага, хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн, хариуцлагатай, бүтээмж өндөр, тогтвортой үйлдвэрлэлтэй эдийн засгийн тэргүүлэх салбар болгон хөгжүүлнэ.

2.2.1. Хөдөө аж ахуйн салбарын материаллаг бааз, хангамжийг сайжруулна.

2.2.2. “Чинээлэг малчин” аймгийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж, боловсруулан хэрэгжүүлж, малын чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, дотоодод мал, махны худалдааг нэмэгдүүлж малчдын орлогыг өсгөнө.

2.2.3. Хадлан, бэлчээрийн талбайг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, уст цэгийн хайгуул судалгаа хийж, бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлнэ.

2.2.4. Малын гоц халдварт, халдварт өвчний эрсдэл бүхий бүс нутагт мал эмнэлгийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний үр дүнг сайжруулна.

2.2.5. Мал аж ахуйн гаралтай хүнсний бүтээгдэхүүнд антибиотек, пестицидийн үлдэгдэл тодорхойлж, малын эмийн зохистой хэрэглээг хангана.

2.2.6. Төмс, хүнсний ногооны үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, сумын хүн амын хүнсний ногооны хэрэгцээг 100 хувь хангана.

2.2.7. Хүнсний ногоо, нарийн ногооны нэр төрлийг олшруулж, өвлийн болон нарлаг хүлэмж, агуулахын аж ахуйг хөгжүүлнэ.

2.2.8. Төмс хүнсний ногооны хувийн зоориудыг сэргээх ба шинэчлэн ашиглалтыг сайжруулах төдийгүй төдийгүй борлуулалтын сүлжээг үүсгэнэ.

2.2.9. Малын тэжээлийн ургамал тариалж, үйлдвэрлэлийн хэмжээг нэмэгдүүлэх замаар мал аж ахуйн үйлдвэрлэлд дэмжлэг үзүүлнэ.

2.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээ эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлж, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний зах зээлд өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж, брэнд бүтээгдэхүүнийг нэмэгдүүлж, ажлын байр бий болгоно.

2.3.1. Жижиг, дунд, үйлдвэрлэлийг /зөвлөх үйлчилгээг/ хөгжүүлж, төр, хувийн хэвшлийн түншлэл хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ.

2.3.2. Жижиг, дунд үйлдвэрлэлд санхүүжилтийн олон эх үүсвэрээс дэмжлэг үзүүлнэ.

2.3.3. Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг сайжруулна.

ГУРАВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

1. Байгалийн өгөөжийг үнэлэн хамгаалж, анхдагч экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалан, нөхөн сэргээх замаар ашиглалтын нөөц бий болгох, аялал жуулчлалыг байгаль орчин, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байдлаар хөгжүүлж, сум төлөвлөлт, дэд бүтцийн салбарын хөгжлийг түргэсгэж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчин, нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор “Орхоны хөндий-Ногоон хөгжил” бүс нутгийн мега хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

3.1. **Байгаль орчин** Байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, хамгаалах, орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох бодлогыг хэрэгжүүлж, эрүүл, аюулгүй орчныг бүрдүүлнэ.

3.1.1. Ус, рашааны судалгаа, шинжилгээний ажлыг зохион байгуулж, усны нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах, хэмнэх, хуримтлуулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.1.2. Сумын ойн сангийн ашиглалтад хамгаалалтын зохистой менежментийг хэрэгжүүлнэ.

3.1.3. Биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах, өсгөн үржүүлэх санаачилгыг дэмжиж, хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.1.4. Газар нутгийг улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авах ажлыг судалгаанд үндэслэн зохион байгуулж, сүлжээг өргөтгөнө.

3.1.5. Хог хаягдлын менежментийг боловсронгуй болгож, орчны бохирдол доройтлыг бууруулж, шинэ дэвшилтэт арга технологийг нэвтрүүлнэ.

3.1.6. “Жорлонгоо өөрчилъе” аяныг жил бүр зохион байгуулж, гэр хорооллын айл өрх, албан байгууллагыг байгальд ээлтэй боловсон 00-той болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

3.1.7. Ус, цаг уурын ажиглалтын болон орчны хяналт-шинжилгээний сүлжээний хэвийн ажиллагааг хангаж, цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх, сэрэмжлүүлэх чадавхыг бэхжүүлж, байгалийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.

64

3.2. **Аялал жуулчлал** Байгаль, түүх, соёлын өвийн онцлог бүхий, байгаль орчинд ээлтэй, сумын иргэдэд түшиглэсэн, төрөлжсөн, тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, эдийн засгийн үр өгөөжтэй салбар болгон хөгжүүлнэ.

3.2.1. Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, стандартыг сайжруулан баталгаажуулж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж, жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.

3.2.2. Өвлийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх санал санаачилгыг дэмжин, хамтран ажиллана.

3.3. **Дэд бүтцийн төлөвлөлт**, төв суурингийн хөгжил Сумын дэд бүтцийн салбарыг хөгжүүлж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчныг бүрдүүлнэ.

3.1.1. Сумын газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулж, хөгжлийн хэтийн зорилт, сумын төлөвлөлттэй уялдуулан газар олголтын үйл ажиллагааг ил тод болгоно.

3.1.2. "Сайн хашаа", "Гудамж" төслүүдийн төлөвлөлтийг боловсруулж, бүтээн байгуулалтыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

3.1.3. Сумын гэр хорооллын гудамж, талбайн гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлнэ.

3.3.4. Сумын төвийг нэгдсэн дулааны төвлөрсөн системтэй болгох

3.3.5. Авто зам гүүр засварын ашиглалтийг сайжруулна.

3.3.6. Хархоринд бүс нутгийн жижиг дунд үйлдвэр, үйлчилгээний нэгжүүдийг бий болгоно.

3.3.7. Иргэд амар тайван амдрах орчин нөхцлийг бүрдүүлнэ.

ДӨРӨВ.ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Төрийн албаны хүний нөөцийг чадавхижуулах замаар мэргэшсэн, тогтвортой төрийн албыг бэхжүүлж, цахим технологид суурилсан төрийн үйлчилгээг үе шаттай нэвтрүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлж, иргэдийн амар тайван амьдрах нөхцөлийг хангахыг зорино.

4.1. "Цахим Монгол" төрийн шуурхай үйлчилгээ Цахим хөгжлийн бодлогыг орон нутагт үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төрийн үйлчилгээг шуурхай, хариуцлагатай, хүртээмжтэй хүргэх нөхцөлийг бүрдүүлж, иргэдийн цаг хугацаа зардлыг хэмнэнэ.

4.1.1. "Цахим Монгол" төрийн үйлчилгээг орон нутагт үр дүнтэй хэрэгжүүлнэ.

4.1.2. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны мэдээллийн ил тод байдлыг нэмэгдүүлж, иргэд олон нийтийн оролцоог хангана.

94

4.2.Мэргэшсэн, ёс зүйтэй төрийн алба хүнд сурталгүй төрийн үйлчилгээ Чадахуйн зарчимд суурилсан мэргэшсэн, тогтвортой төрийн албыг бэхжүүлж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.

4.2.1.Төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэлийг бэхжүүлж, шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, эрх ашгийг дээдэлсэн зөв бодлогыг хэрэгжүүлнэ.

4.2.2.Төрийн албаны хүний нөөцийг үе шаттай сургаж, мэргэшүүлэн төрийн албан хаагчдын ажиллах нөхцөл боломжийг сайжруулж, төрийн үйлчилгээний үр дүн, үр нөлөөг дээшлүүлнэ.

4.2.3.Төрийн байгууллагад хандсан иргэдийн өргөдөл, гомдол, хүсэлтийг цахимаар хүлээн авч шуурхай шийдвэрлэнэ.

4.2.4.Төрийн албаны хүний нөөцийн удирдлагын мэдээллийн санг цалингийн нэгдсэн системтэй холбож, орон тоо, цалин хөлсний зардлын төлөвлөлт, хэрэгжилт, хяналтыг сайжруулна.

4.2.5.Төрийн бүх шатанд байгаа авлигыг таслан зогсоох, авлигаас урьдчилан сэргийлэх олон талт арга хэмжээнүүдийг зохион байгуулж, төр иргэдийн энэ төрлийн мэдээлэл солилцох боломжийг бүрдүүлнэ.

4.3.Хууль, эрх зүй, батлан хамгаалах Иргэдийн аюулгүй амар тайван байдлыг хангана.

6217143681
ИЮАН059 9044094

4.3.1. Сумын төвийн камержуулалтын нэгдсэн системийг шинэчлэн засварлаж, гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх, таслан зогсоох арга хэмжээг авч, гэмт хэрэг, зөрчлийн гаралтыг бууруулж, нийтийн хэв журам, аюулгүй байдлыг хангана.

4.3.2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийг бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртөж хохирохоос урьдчилан сэргийлэх, нөлөөллийн арга хэмжээг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан өргөжүүлнэ.

4.3.3. Архивын баримтын хадгалалт, хамгаалалтын нөхцлийг сайжруулна.

4.3.4. Хуулийн байгууллагын автомашин, тусгай зориулалтын техник хэрэгслийн хангалтыг үе шаттайгаар шинэчилж, ажиллах орчныг сайжруулан үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

4.3.5. Сумын гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ, тойм судалгаа хийж, гамшиг аюулт үзэгдлийн эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ авч, техник тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангана.

4.3.6. Сумын гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ, тойм судалгаа хийж, гамшиг аюулт үзэгдлийн эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ авч, техник тоног төхөөрөмжөөр үе шаттай хангана.

64

4.3.7. Батлан хамгаалах хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж, орон нутгийн хамгаалах тогтолцоог бэхжүүлнэ.

ТАВ.БҮС, ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Иргэдийн сумандаа сайхан амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэхийг зорино.

5.1. Бүс, орон нутгийн хөгжлийг дэмжиж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн орон нутаг дахь иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.

5.1.1. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл, хөдөө аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

5.1.2. Өрхийн орлогод нийцсэн, амины, түрээсийн гэх мэт инженерийн шийдэл бүхий орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлэх.

5.1.3. Сумын төв эргийн бэхэлгээ үерийн далан сувгийн ажлыг хэрэгжүүлнэ.

5.1.4. Инженерийн шугам сүлжээний өргөтгөл, шинэчлэлийн ажлыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

5.1.5. Багийн төвүүдийг үүрэн телефоны сүлжээнд бүрэн хамруулж, нутаг дэвсгэрийн хэмжээгээр үүрэн холбоо, өндөр хурдны интернэт ашиглах нөхцлийг бүрдүүлнэ.

5.1.6. Цахилгаан, эрчим хүчний хангамжийг сайжруулж, найдвартай ажиллагааг дээшлүүлнэ.

5.1.7. Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа босоо удирдлагатай төрийн байгууллагуудтай хамтран ажиллаж төрийн үйлчилгээний цар хүрээг нэмэгдүүлнэ..

5.1.8. Багийн төвийг цогцолбор хэлбэрээр шилжүүлэн байгуулна.

94

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.21 № 467
танай _____-ны № _____-г

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Хужирт сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

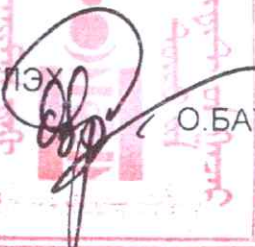
Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Хужирт сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031221

Дүгнэлт

Хужирт сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Хужирт сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Хужирт сум

2024 он

БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ ХУЖИРТ
СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **ХУЖИРТ** СУМЫН АРДЧИЛСАН
НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, эрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг **ЭРХЭМ ЗОРИЛГО** болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ХУЖИРТ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГ БҮТЭЭГЧ ХУЖИРТ”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

- 1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ
- 1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ
- 1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ
- 1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ
- 1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ
- 1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, “ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР

3.2. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

3.3. МАЛ АЖ АХУЙ

3.4. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, Хужирт нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

- 1.1.1 Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
- 1.1.2 Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
- 1.1.3 Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
- 1.1.4 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
- 1.1.5 Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
- 1.1.6 Багш боловсон хүчний хандлага харилцааг сайжруулах, нэн ялангуяа 6 настай хүүхдийн хичээлийн ачаалал, сэтгэл зүй эрүүл мэндийн аюулгүй байдлыг хангах тал дээр чиглэж ажиллана.
- 1.1.7 Дотуур байруудын орчин нөхцөлийг сайжруулах төсөл хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.8 Сурагчдын үдийн цайны шим тэжээл чанар хүртээмжийг сайжруулж стандартад нийцүүлнэ.
- 1.1.9 Цэцэрлэг, сургуульд орон тооны эмч, сэтгэл зүйчтэй болно.

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

- 1.2.1 Эрүүл мэндийн төвийн чанар хүртээмжийг сайжруулж, нарийн мэргэжлийн эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.2 Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.2.3 Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
- 1.2.4 Хужирт сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.

- 1.2.5 Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
- 1.2.6 Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
- 1.2.7 Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
- 1.2.8 Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
- 1.2.9 Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

- 1.3.1 Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
- 1.3.2 Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
- 1.3.3 Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
- 1.3.4 Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй, тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
- 1.3.5 Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
- 1.3.6 Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
- 1.3.7 Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

- 1.4.1 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
- 1.4.2 Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
- 1.4.3 Хужиртад үйлдвэрлэв төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

- 1.5.1 Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.

- 1.5.2 Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
- 1.5.3 Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
- 1.5.4 Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
- 1.5.5 Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

- 1.6.1 Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
- 1.6.2 Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
- 1.6.3 Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
- 1.6.4 Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
- 1.6.5 Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

- 2.1.1 Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
- 2.1.2 Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
- 2.1.3 Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
- 2.1.4 Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
- 2.1.5 Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
- 2.1.6 Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
- 2.1.7 Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

- 2.2.1 Орон сууцжуулах ажлыг эхлүүлнэ.
- 2.2.2 Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
- 2.2.3 Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
- 2.2.4 Аялал жуулчлалыг дэмжих зоогийн газар буудал барих төсөл хөтөлбөрийг дэмжиж ажиллана.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

- 2.3.1 Байгаль, түүх, соёлын өвийг онцлог бүхий, байгаль орчинд ээлтэй, сумын иргэдэд түшиглэсэн, төрөлжсөн, тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, эдийн засгийн үр өгөөжтэй салбар болгон хөгжүүлнэ.
- 2.3.2 Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, стандартыг сайжруулан баталгаажуулж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж, жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.
- 2.3.3 Өвлийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх санал санаачилгыг дэмжин, хамран ажиллана.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

- 2.4.1 Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
- 2.4.2 Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
- 2.4.3 Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 2.4.4 Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР

- 3.1.1 Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
- 3.1.2 Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна.
- 3.1.3 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
- 3.1.4 Ахуйн үйлчилгээний төвийг сургуулийн хуучин барилгыг түшиглэн байгуулна.

3.2. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

- 3.2.1 Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
- 3.2.2 Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэрэгч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
- 3.2.3 Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
- 3.2.4 Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.3. МАЛ АЖ АХУЙ

- 3.3.1 Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
- 3.3.2 Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд суртачилан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
- 3.3.3 Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
- 3.3.4 Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
- 3.3.5 Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
- 3.3.6 Сумын өвсний фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
- 3.3.7 Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.

3.4. ГАЗАР ТАРИАЛАН

- 3.4.1 Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
- 3.4.2 Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 3.4.3 Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

- 4.1 Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
- 4.2 Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

- 4.3 Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 4.4 Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
- 4.5 Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
- 4.6 Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
- 4.7 Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
- 4.8 Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

- 5.1 Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлнэ.
- 5.2 Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
- 5.3 Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ХУЖИРТ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

[Handwritten signature]

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173.

Утас/Факс: (976) 7032 3253.

Цахим шуудан: ovurkhangai@audit.gov.mn,

Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 469
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.3, 5.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Өлзийт сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Ардчилсан нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Өлзийт сумын Ардчилсан намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

015031228

Дүгнэлт

Өлзийт сумын Ардчилсан нам нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Өлзийт сумын Ардчилсан намын мөрийн хөтөлбөр (.....хуудас)-ийг хавсаргав.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Ардчилсан нам

Өлзийт сум

2024 он

БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ӨЛЗИЙТ

СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН СОНГУУЛИЙН 2024 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН **ӨЛЗИЙТ** СУМЫН АРДЧИЛСАН
НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт Ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх, эрх чөлөө, шударга ёс хуулийн засаглал, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөө Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн баримт АЛСЫН ХАРАА 2050 хөтөлбөрт Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, Ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг ЭРХЭМ ЗОРИЛГО болгож.

1. Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах
2. Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглалыг хөгжүүлэх
3. Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ӨЛЗИЙТ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2024-2028 оны аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох **“БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ӨЛЗИЙТ”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

УРИА: ХҮН БҮРД ОРЛОГО – ӨРХ БҮРД ӨСӨЛТ

НЭР: БАЯЛАГАА ХАМГААЛСАН БҮТЭЭЛЧ ӨЛЗИЙТ

62

ГАРЧИГ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

- 1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ
- 1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ
- 1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ХҮН, ӨРХ ГЭР БҮЛ
- 1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ
- 1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ
- 1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

- 2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО — ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС
- 2.2. ДЭД БҮТЭЦ
- 2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ
- 2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

- 3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, "ШИНЭ ХӨДӨӨ" ХӨТӨЛБӨР
- 3.2. "ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН" ХӨТӨЛБӨР
- 3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ
- 3.4. МАЛ АЖ АХУЙ
- 3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

- 4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

- 5.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Нэг. ХУВЬ ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1. ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРТАЙ БОЛОВСРОЛ

Хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн бүрийг эрдэм боловсрол төгс, хөдөлмөрч, бүтээлч сэтгэлгээтэй, эрүүл амьдралын хэв маягийг хэвшил болгосон, ӨЛЗИЙТ нутгийнхаа байгаль, түүх соёл, уламжлалаараа бахархсан өв тэгш хүмүүжлээр төлөвшүүлэн, хангалуун сайхан амьдрах эрхийг дээдэлсэн хувь хүний хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлнэ. Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ.

1. Эх хэл, байгаль шинжлэл, математикийн сургалтын чанар, үр дүнг сайжруулж, сургуулийн түвшинд төлөвлөлтийг бэхжүүлэх замаар бага, дунд боловсролын цөм хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
2. Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, бүтээлч сэтгэлгээтэй, өөртөө итгэлтэй, эх нутгийнхаа байгаль, түүх, үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгоно.
3. Хүүхэд гэр бүл, цэцэрлэг, сургуулийн орчинд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, орчны эрүүл мэндийг сайжруулах бодлогыг нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн чиглэл болгоно
4. Цэцэрлэг, сургуулийн нэг ангийн хүүхдийн тоог 30-аас хэтрүүлэхгүй байх стандартыг хэрэгжүүлнэ.
5. Улсын олимпиадад амжилттай оролцсон багш, сурагч нарт дэмжлэг үзүүлнэ.
6. Сурагчдын сурах орчинг сайжруулж, анги танхимыг тохижуулна.
7. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг соёлын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцуулах, тэдний авъяас, хөдөлмөр бүтээлийг дэмжиж ажиллана.
8. Багш нарын мэдлэг, ур чадварыг тухай бүрд нь дээшлүүлж, давтан сургахад орон нутгийн төсвийн санхүүжилтээс дэмжлэг үзүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
9. Спорт зал тохижуулах, шинээр бий болгох

1.2. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. ЭМТ-ийн чанар хүртээмжийг сайжруулж эмч ажилчдын орон тоог нэмэгдүүлнэ.
2. Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
3. Иргэдийн халдварт болон халдварт бус өвчлөл, эх болон нярайн эндэгдлийг бууруулж, урьдчлан сэргийлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.
4. Сумын эрүүл мэндийн төвийн лабораторийн чадавхийг сайжруулна
5. Өлзийт сумын эрүүл мэндийн төвийн стандартыг хангуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.

6. Эмийн бус эмчилгээний өрөөг тохижуулж, тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх
7. Хавдрын хөнгөвчлөх үйлчилгээ үзүүлэх өрөөтэй болно. Энэ чиглэлээр эмч нарыг давтан сургана.
8. Хүнийг өвдөхөөс нь өмнө урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоог өрх гэрийн түвшинд тогтмол хийдэг эрүүл мэндийн үйлчилгээний шинэ хэлбэрийг бий болгоно.
9. Иргэн бүрийг насны бүлэгт нь тохирсон урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоонд хамруулна.
10. Эмч нарын мэргэжил, боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлэхэд орон нутгийн төсвөөс дэмжлэг үзүүлнэ
11. Тэтгэвэр тогтоолгосон ахмад эмч нарыг эрүүл мэндийн төвд зөвлөхөөр ажиллуулахыг бодлогоор дэмжинэ.
12. Уламжлалт анагаах ухааны төвтэй болно.
13. Баг бүрд улирал эрүүл мэндийн явуулын үзлэг оношилгоо хийж, сургалтыг тогтмол зохион байгуулна.

1.3. ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ, ӨРХ ГЭР БҮЛ

1. Хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн төв байгуулж хүүхэд, залуучууд цагийг зөв боловсон өнгөрүүлэх орчин нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
2. Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх олон талт ажлыг зохион байгуулна.
3. Гэр бүлийн гишүүн бүрд гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо хамтдаа сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлнэ.
4. Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэж, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг сайжруулна.
5. Хүүхдийг цахим мэдээллийн халдлагаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
6. Иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх зориулсан цахим төв байгуулна.
7. Хүүхэд харах үйлчилгээг бий болгон зохион байгуулалтанд оруулна.
8. Хүүхдийн тоглоомын төвийг хуучин сургуулийн барилгыг түшиглэн байгуулна.

1.4. АЖЛЫН БАЙР ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

1. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Хөдөлмөрийн зах зээл дээр эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил, мэргэжлийг эдийн засгийн салбар, ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.
3. “Өлзийтэд үйлдвэрлэв” төв байгуулж иргэдийн бизнес эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Хими цэвэрлэгээ, хивс цэвэрлэгээ байгуулна

1.5. НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ

1. Ахмадын өдөр өнжүүлэх төвийг өргөжүүлж, байнгын ажиллагаатай болгоно.
2. Малчдын нийгмийн даатгалын хамралтыг нэмэгдүүлж, тэдний нийгмийн баталгааг хангана.
3. Албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.
4. Шинээр ирсэн болон орон байр шаардлагатай төрийн албан хаагчдад ашиглалтгүй байгаа байруудыг засварлаж орон байраар хангана.
5. Сумын төвийн худгуудад ус цэвэршүүлэгч төхөөрөмж байршуулна.
6. Орчин үеийн нийтийн халуун устай болно.

1.6. СОЁЛ, УРЛАГ, СПОРТ

1. Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин монгол хүнийг төлөвшүүлэхэд онцгойлон анхаарна.
2. Соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжиж, үндэсний агуулгатай дэлхийн сонирхлыг татахуйц үнэ цэнтэй өвийг хөгжүүлнэ.
3. Түүх соёлын дурсгалт газрын хамгаалалтыг сайжруулж, соёлын өвийг хамгаалагч, харгалзагч нарын урамшууллыг нэмэгдүүлнэ.
4. Спортын улс, бүсийн хэмжээний уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлнэ, улс бүс, олон улсын тэмцээнд оролцох баг тамирчдын зардалд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлдэг тогтолцоог бий болгоно.
5. Улсын болон олон улсын тэмцээнд оролцох эрх авсан тамирчдад нэг удаагийн дэмжлэг олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Хоёр. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО ЖИЖИГ ДУНД БИЗНЕС

1. Хоршоог дэмжих сангийн зээлийг үйл ажиллагаа явуулж байгаа хоршоодод тэгш хүртээмжтэй, ялгаварлалгүйгээр олгоно.
2. Нутгийн Брэнд бүтээгдэхүүн бий болгоход бодлогоор дэмжинэ.
3. Ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг бүх талаар дэмжиж хөгжүүлнэ.
4. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн ажлын байрыг бий болгохыг дэмжинэ.
5. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.
6. Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгийн аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загвар хөгжүүлэхийг дэмжинэ.
7. Иргэд, орон нутаг, олон нийтийн оролцоо, олон улсын байгууллагуудтай хамтран ногоон хөгжлийн бодлого хэрэгжүүлж, байгаль орчныг нөхөн сэргээнэ.

6217143681
ИЧДАН059 9044094

2.2. ДЭД БҮТЭЦ

1. Хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу суурьшлын бүсэд дулаан, цэвэр бохир, инженерийн шугам сүлжээг бий болгох ажлыг хэрэгжүүлж “Хаус хороолол” төслийг эхлүүлнэ.
2. Сумын төвийн А зэрэглэлийн бүсэд дахин төлөвлөлтийг хийнэ.
3. Үүрэн телефоны бүх сүлжээний өргөтгөл, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
4. Стандартад нийцсэн камерын системтэй болгоно.
5. Сумын төвийн хороолол гудамжийг цэгцэлж, жишиг гудамжууд бий болгоно.
6. Сумын төвийн гэрэлтүүлэгийг сайжруулж, шинэчлэл хийнэ.
7. Авто машины гражыг засварлан дулаанд холбож төрийн албаны автомашинуудыг байнгын бэлэн байдалд байлгах ажлыг зохион байгуулна.
8. Суманд лавлагааны ТҮЦ машинтай болно.
9. Улсын чанартай хатуу хучилттай авто замтай холбогдох ажлыг төрийн зохих байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

2.3. АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

1. Монгол ахуй сурталчлах орон нутгийн онцлогт нийцсэн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.4. ХҮНСНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

1. Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээнд аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлнэ.
2. Жимс, жимсгэний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, хэрэгцээг дотооддоо хангахад чиглэгдсэн хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжин хэрэгжүүлнэ.
3. Орон нутгийн иргэд хүнсний хэрэгцээгээ өөрөө хангах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж хүнсний ногооны хэрэгцээг сумандаа тариалах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Дөрвөн улирлын хүлэмжийн төсөл хөтөлбөрийг хувийн хэвшилтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
5. Төмс, хүнсний ногооны төрөлжсөн зорь барих ажлыг үргэлжилүүлнэ.
6. Мах хадгалах, хөлдөөх хөргүүрийн тоог нэмэгдүүлнэ.
7. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн боловсруулах жижиг, дунд үйлвэр бий болгох санаачлагыг бодлогоор дэмжинэ.

Гурав. ЭЗЭН МОНГОЛ

3.1. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, ШИНЭ ХӨДӨӨ” ХӨТӨЛБӨР

1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулна.
2. Бэлчээрийн болон хүн амын усан хангамжийг сайжруулна
3. Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ.
4. Хүнсний дэлгүүрүүдийг дулаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.

3.2. “ЧИНЭЭЛЭГ МАЛЧИН” ХӨТӨЛБӨР

1. Мал аж ахуйн салбарыг эдийн засгийн үр ашигтай, орчин үеийн шинэ технологи, инновацад суурилж, хөгжүүлэн мэдлэг бүхий малчдыг малчин бизнесмен болгох замаар тогтвортой орлого бүхий хүчтэй дундаж давхаргыг тэлэх бодлого хэрэгжүүлнэ.
2. Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор сүү цагаан идээ үйлдвэрлэж буй иргэдийг олон нийтэд сурталчлан таниулж, үзэсгэлэн худалдаанд тогтмол хамруулна.
3. Малын үүлдэр, угсаа удмын санг сайжруулах, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх үржил, селекцийн ажлыг дэмжинэ.

3.3. БЭЛЧЭЭР АШИГЛАЛТ

1. Малчдын хамтын оролцоонд тулгуурлан бэлчээр нутгийн тогтвортой ашиглалтыг хангаж, доройтсон бэлчээрийг сэргээх арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.
2. Бэлчээр хамгаалах зорилгоор мэргэч болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө ихтэй хортон шавьж устгах ажлыг зохион байгуулж хийнэ.
3. Оторт явсан малчдын асуудлыг сум хоорондын түвшинд шийдэж, өвөлжилт, хаваржилтын асуудлаар цогц арга хэмжээ авна.
4. Бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлж ногоон тэжээл тариалах нөхцөлийг нэмэгдүүлнэ.
5. Бэлчээрийн олон наст ургамал тариалах иргэдийг дэмжиж ажиллана.
6. Бэлчээрийн даацыг харгалзан, гүний болон гар худгуудыг шинээр гаргана.
7. Булаг шандны эхийг хашиж хамгаална.
8. Сум дотроо ашиглах нөөц бэлчээрийг сумын тусгай хамгаалалтад авч зүй зохистой ашиглах арга хэмжээг зохион байгуулна.

3.4. МАЛ АЖ АХУЙ

1. Малыг чанар, үүлдэр, угсааг сайжруулж эдийн засгийн ашигтай технологид суурилсан мал аж ахуйг бодлогоор дэмжинэ.
2. Махыг зах зээлд борлуулах хяналтын горимыг сайжруулж, малыг вакцин, туулгад бүрэн хамруулан эрүүлжүүлэх ухаалаг хяналтын системийг хөгжүүлнэ.
3. Хөдөөгийн малчин өрхийг дэмжин "Малжуулах хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
4. Гахай, шувууны аж ахуй эрхлэх, хөгжүүлэх санаачилгыг дэмжинэ.
5. Малын үүлдэр угсааг сайжруулах тал дээр анхаарч ажиллана.
6. Баг тус бүрийг малын эмчтэй болгож, мал эмнэлгийн чанар хүртээмжийг сайжруулна.
7. Баг бүрийг хариуцсан мал эмнэлэгийн чанар хүртээмжийг сайжруулж баг бүрд мал угаалгын дук машин авч паразит өвчнөөс урьдчилан сэргийлнэ.
8. Сумын өвсний Фондын салбаруудыг баг бүрт байгуулж, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.
9. Сумын төвийн өвсний фондыг өргөтгөж саравч барина.
10. Малын багсармал болон хүчит тэжээлийн цех шинээр байгуулна.
11. Малын арьс шир боловсруулах цех байгуулж малын гаралтай түүхий эдийг нэмүү өртөг шингэх боломжийг нэмэгдүүлнэ.
12. Мал, махыг зах зээлд борлуулах сүлжээ бий болгоно.

3.5. ГАЗАР ТАРИАЛАН

1. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, бодлогоор дэмжинэ.
2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон газар тариалангийн бодлогын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
3. Суманд усалгаатай тариалан хөгжүүлэх төсөл хөтөлбөрийг дэмжин бусад байгууллага, төсөл хөтөлбөрийн газартай хамтран ажиллана.
4. Цөлжилттэй тэмцэх зорилгоор, Айл өрх, иргэдийн мод тарих санал санаачлагыг дэмжиж, төв суурин газрын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.
5. Өрхийн үйлдвэрлэлээ нэмэгдүүлэх зорилгоор газар тариалан, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, тариалах иргэдийг бодлогоор дэмжинэ.
6. Бордоо үйлдвэрлэлтийг бодлогоор дэмжинэ

Дөрөв. ХУУЛЬТАЙ МОНГОЛ

4.1. ИРГЭНДЭЭ ҮЙЛЧИЛДЭГ ЗАСАГЛАЛ

1. Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг тогтмол хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх төвийг сум орон нутгийн нөөц бололцоонд тулгуурлан байгуулж, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэх ажлыг эрчимжүүлнэ.
3. Хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас төрийн биеэр ирж уулзах боломжгүй иргэд төрийн захиргааны албан тушаалтан, албан хаагчидтай онлайнаар уулзах боломжийг бүрдүүлнэ.
4. Төрийн байгууллагаас гаргах шийдвэрт ард иргэд, төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлж, төрийн үйлчилгээний шийдвэрийг шилэн болгож ажиллана.
5. Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэж ажиллана.
6. Төсвийн зарцуулалт, төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдэд тавих иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
7. Иргэд, аж ахуйн нэгжийн төрөөс авах үйлчилгээг бүрэн цахим хэлбэрт шилжүүлнэ.
8. Төрөөс зохион байгуулах аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтэд ил тод нээлттэй болгоно.

Тав. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МОНГОЛ

5.1. ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, НОГООН ХӨГЖИЛ ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

1. Хөв цөөрөм байгуулах боломж, нөхцөлийг судлана.
2. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах үйл ажиллагааг хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх, хог хаягдлыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах зэргээр цогц үйл ажиллагааг шат дараалан авч хэрэгжүүлж. “Эко сум” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
3. Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж мод тарих талбайг өргөжүүлнэ.
4. Зориулалтын хог тээврийн машинтай болно.
5. Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хоёрдогч түүхий эдийг ашиглах нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.
6. Сумын төвийн Хогийн цэгийн хог булшлах нүхийг өргөтгөнө.
7. Сумын төвд ногоон байгууламж, боловсон жорлонгуудын тоог нэмэгдүүлнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ӨЛЗИЙТ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ

